

**Åbo sätter alla i rörelse – framtidens riktlinjer
för att utveckla nätverket av motionsplatser och idrottskulturen**

INNEHÅLL

1 INLEDNING	3
2 LAGSTIFTNING OCH UNDERSTÖD SOM STYR BYGGNADEN AV MOTIONSPLATSER.....	5
3 STRATEGISKA UTGÅNGSPUNKTER I ÅBO STAD	7
4 OMFATTANDE NÄTVERK AV MOTIONSPLATSER FÖR ATT FRÄMJA MOTION.....	8
5 BEHOVSUTREDNING FÖR KÄRNMOTIONSPLATSER	9
6 FRAMTIDENS RIKTLINJER FÖR BYGGNAD AV MOTIONSPLATSER	11
7 EFFEKTEN AV FRAMTIDA AVGÖRANDE I NÄTVERKET AV MOTIONSPLATSER..	14
8 RIKTLINJER SOM STÖDER UTVECKLING AV NÄTVERKET AV MOTIONSPLATSER 17	
KÄLLOR.....	20
BILAGOR	21

Arbetsgruppen

Markus Kalmari, direktör för motionstjänster, motionstjänsterna

Oskari Nummi, motionsplatschef, motionstjänsterna

Annakaisa Ahtiainen, specialsakkunnig, motionstjänsterna

Nea Fagerlund, motionsplanerare, motionstjänsterna

Jenni Syrjämäki, motionsplanerare, motionstjänsterna

Minna Juselius, direktör för servicenätet, organisationsfunktionen

Saku Lehtiö, lokalcontroller, lokalitetstjänsterna

Johanna Aarnio, lokalcontroller, lokalitetstjänsterna

1 INLEDNING

I Åbo är kostnaderna för en inaktiv livsstil i förhållande till folkmängden cirka 112–260 miljoner euro per år (Olympiska kommittén 2021). Att röra på sig, att möjliggöra motion och att främja motionerande är hela kommunens sak. Med hjälp av motion, idrott och fysisk aktivitet kan man främja kommuninvånarnas välbefinnande och därigenom minska kommunens social- och hälsovårdsutgifter. Motion är inte bara en separat tilläggstjänst bakom basservicen. Motion och alla dess olika uttrycksformer ska lyftas fram på teoretisk och praktisk nivå vid sidan om basservicen. Den ska ses som en lika viktig del av åbobornas vardag med social- och hälsovårdstjänster och utbildning.

Åbobornas motionsbeteende präglas av polarisering: en del av stadsborna är fysiskt aktiva vardagsmotionärer med motionsinriktade hobbyer, medan andra inte alls rör på sig i sin vardag. Av åboborna i åldern 20–54 år uppnår 29 % den rekommenderade nivån för uthållighets- och muskelkonditionsträning medan 24,4 % inte motionerar alls på sin fritid (FinSote 2018). Andelen barn och unga som uppnår rekommendationen om fysisk aktivitet minskar betydligt med åldern: 7-åringar 58 %, 11-åringar 42 %, 15-åringar 15 % och 16–20-åringar 8 % (Statens idrottsråd 2019 och 2021).

Motions- och idrottssällskapen bidrar mycket till åbobornas motionerande. I de motions- och idrotts-sällskap som ansökt om stadens understöd samt i de föreningar som ordnar motion finns ca 62 600 deltagare, varav ca 7 700 är barn under skolåldern och ca 16 300 är 7–19-åringar. Ett tydligt drop out-fenomen kan ses i sällskapens hobbyverksamhet när deltagarna blir äldre: 71 % av 11-åringar, 44 % av 15-åringar, 40 % av 17–18-åringar och 32 % av 19–20-åringar motionerar i ett sällskap. Ca 33 % av åboborna i åldern 20–54-åringarna deltar i motions- och idrottssällsorksverksamhet. De viktigaste orsakerna till att barn och unga i Åbo slutar utöva sällsorksverksamhet är: 1) trivsel inte i laget eller träningsgruppen (48 %), 2) är trötta på grenen (42 %) och 3) verksamheten är inte tillräckligt inspirerande (25 %). (Statens idrottsråd 2019 och 2021.)

När reformen av ordnandet av social- och hälsovården genomförs understryks stadens roll i främjandet av välfärden. Deltagande i hobbyverksamhet är en viktig del av förebyggandet av marginalisering. "Marginalisering av en ung person kostar enligt Sitra och THL samhället 230 000–370 000 euro" (Hilli et al. 2017). Att upprätthålla och öka den fysiska aktiviteten har stor betydelse för förebyggandet av sjukdomar. Motionsplatser och motionsförhållanden samt motionsmiljöer som möjliggör olika former av fysisk aktivitet spelar en viktig roll i kampen mot en inaktiv livsstil. I Åbo finns cirka 400 kommunala byggda motionsplatser, av vilka de viktigaste byggnaderna blev klara på 1970–1980-talen. Det omfattande och föråldrade nätverket av motionsplatser kräver mycket underhåll och uppdateringar, och de begränsade årliga anslagen räcker inte till för alla åtgärder. Åbo stads

motionstjänster har gjort en utredning av servicenätet för planen för motionsplatser 2029 som färdigställdes 2016. Utredningen presenterar bland annat nuläget för nätverket av motionsplatser och drar upp riktlinjer för det framtida beslutsfattandet. Den webbutredning som idrottsnämnden har godkänt (23.3.2016 § 10) är fortfarande aktuell och ger bakgrundsinformation om och vägledning för den dagliga och årliga hanteringen av nätverket av motionsplatser. Detaljerna sammanfattas som åtgärder i noggrannare behovsutredningar, projektplaner och beslutsförslag.

Under de kommande åren kommer nätverket av motionsplatser att behöva förnyas avsevärt när flera stora centrala och populära motionsplatser når slutet av sin livslängd. Även den växande befolkningen i de nya bostadsområdena ökar behovet av att utvidga nätverket av motionsplatser. Centrala objekt med en framtid som kräver lösningar är Impivaara fotbollshall, Impivaara ishall, Kuppis utebad, Kuppis idrottshall, Alfa idrottscentrum, Lintula gymnastik- och cirkussal, Petrelius simhall samt Samppalinna bollhall. Utöver de centrala objekten finns det i det dynamiskt levande nätverket av motionsplatser också andra objekt och helheter med en framtid som kräver lösningar och som under de kommande åren tas upp till beslut i form av separata behovs- och nätverksutredningar.

Indragningen av skolornas nätverk av idrottssalar till följd av planerade och plötsliga renoveringar samt avlägsnandet av salar försämrar också nätverket av motionsplatser med tanke på förhållandena för inomhusmotion. Under åren 2015–2021 har nio idrottssalar/-hallar avlägsnats från nätverket. Planen är att under åren 2022–2029 avlägsna åtta idrottssalar/-hallar. Ödet för de salar som för närvarande renoveras (sex salar) eller för de som börjar renoveras år 2022 (fyra salar) är ännu okänt. Dessutom beaktas inte heller behovet av tillfälliga lokaler för inom- och utomhusmotion tillräckligt i samband med förändringarna i skolnätet, vilket orsakar stora problem för genomförandet av skolmotionen samt ordnandet av motions- och idrottssällskapens verksamhet.

Vid sidan om att öka åbobornas fysiska aktivitet och utveckla det åldrande nätverket av motionsplatser finns det behov av att uppdatera stadens motionsrelaterade understöd och bidrag med tanke på jämlikheten. En del av motionärerna har tillgång till kommunala motionsutrymmen som i huvudsak är avgiftsfria för personer under 20 år. Det finns dock inte lokaler för alla grenar och dessutom finns det inte tillräckligt med motionslokaler i förhållande till efterfrågan. Hyreskostnaderna för föreningar i Åbo som använder privata motionslokaler understöds med ca 5–55 % av stödet för verksamhet för personer under 20 år. De som motionerar på egen hand betalar till exempel för besök i simhallar och idrottshallar från och med fyra års ålder, även om personer under 20 år i huvudsak deltar gratis i den ledda verksamheten. Med tanke på dem som använder motionsplatserna borde nätverket av motionsplatser och understödssystemet utvecklas hand i hand. Detta borde göras så att stadens olika sätt att stöda dem som använder motionsplatserna blir ännu mer jämlika både för dem som motionerar på egen hand och för dem som deltar i ledd föreningsverksamhet.

För att lösa ändringsbehoven inom dessa tre delområden (ökad fysisk aktivitet, kärnobjekten i nätverket av motionsplatser och mer jämlika stödformer) började Åbo stad under hösten 2019 utarbeta en uppdateringsplan för nätverket av motionsplatser. Utvecklingsarbetet genomförs i två huvudfaser. Den första fasen kulminerar i hösten 2021, då det föreslås att de huvudsakliga riktlinjerna för uppdatering och utveckling av nätverket av motionsplatser fastställs. Avsikten är att riktlinjerna ska omsättas i praktiken 2023. I den andra fasen under hösten 2022 föreslås ett nytt beslut om en ny understöds- och prissättningsmodell som ska tas i bruk 2024. I modellen beaktas helheten för motionens omständighets-, verksamhets- och kompetenshjälp.

Visionen "Åbo sätter alla i rörelse – en motionsinriktad livsstil" fungerar som referensram för uppdateringsplanen. Målbilden är att uppmuntra till att röra på sig genom att man skapar nya samarbetsmodeller som stöd för funktionerna, skapar en grund för ett bredare och mångsidigare nätverk av motionsplatser samt utvecklar befintliga funktioner som stöder motionsplatsernas användare på ett mer jämlikt sätt och ökar den fysiska aktiviteten. Målet för helheten är att stöda stadsborna i att skapa en livslång motionsrelation samt öka det självständiga motionerandet och deltagandet i ledd hobbyverksamhet. Det är viktigt att granska helheten med tanke på ett jämlikt bemötande av motionärer och grenar samt fundera på stadens framtida roll som tillhandahållare av motionsplatser. Målet är att skapa praxis som aktiverar och uppmuntrar kommuninvånarna att röra på sig så mycket som möjligt, hålla kostnaderna för fritidsverksamhet måttliga och främja motion och idrott genom att stöda motions- och idrottssällskapen i sin verksamhet.

2 LAGSTIFTNING OCH UNDERSTÖD SOM STYR BYGGNADEN AV MOTIONSPLATSER

Byggandet av kommunala motionsplatser styrs av lagstiftningen och statens motionspolitiska riktlinjer. Enligt 5 § i **idrottslagen** (390/2015) är kommunernas uppgift att "skapa förutsättningar för kommuninvånarnas idrottsutövning genom att ordna idrottstjänster samt motion som främjar hälsa och välbefinnande med tanke på olika målgrupper, stödja medborgarverksamhet, medräknat föreningsverksamhet, samt bygga och driva idrottsanläggningar". Utmaningarna inom den kommunala ekonomin samt användarnas behov av allt bättre och mångsidigare motionsförhållanden skapar en utmanande ekvation för utvecklingen av hela nätverket av motionsplatser enbart med kommunala resurser. Samarbetet mellan den kommunala, privata och tredje sektorn har ökat under de senaste åren och motionsplatser byggs och utvecklas allt oftare med olika partnerskapsmodeller. Utöver idrottslagen styr **kommunallagen** (410/2015) byggandet av motionsplatser och drar upp riktlinjer för

bland annat kommunens skyldighet att höra invånarna i planeringsprocesserna för motionsplatsprojekt: "Kommunen ska höra sina invånare i centrala beslut som gäller motion som en del av kommunens skyldighet enligt kommunallagen att sörja för invånarnas möjligheter att delta och påverka."

Statsrådet gav i oktober 2018 Finlands första **redogörelse om idrottspolitiken**, vars mål är att lyfta fram idrottens allt större och mångsidigare betydelse i vårt samhälle. Redogörelsen skapar en grund för 2020-talets idrottspolitik och omfattar riktlinjer för bland annat ökad motion i olika skeden av livet, byggande av idrottsanläggningar, medborgarverksamhet inom idrott och elitidrott. Det viktigaste idrottspolitiska målet i Finland på 2020-talet är att avsevärt öka medborgarnas fysiska aktivitet i alla ålders- och befolkningsgrupper så att befolkningen utövar motion i så stor utsträckning som möjligt med tanke på hälsan och välbefinnandet. En tyngdpunkt i idrottspolitiken är också stöd för byggande av motions- och idrottsanläggningar och motionsförhållanden. I redogörelsen lyfts fram hur främjandet och utvidgningen av motion och idrott även i framtiden kräver att kommunerna bygger, renoverar och upprätthåller mångsidiga motions- och idrottsanläggningar som tjänar större användargrupper. Främjandet av både självständig och ledd motion lyckas dock inte utan förhållanden som är avsedda för motion. (Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken 2018.)

Bygandet av motions- och idrottsanläggningar styrs av Undervisnings- och kulturministeriets (UKM) samt regionförvaltningsverkens understöd. De kriterier som talar för understöd definierar de nationella riktlinjerna och tyngdpunkterna för bygandet av motionsplatser. I dessa beaktas bland annat att de stora användargruppernas motionsbehov tillgodoses samt att jämställdhet och likabehandling främjas inom motion och idrott. Kriterierna har utformats med beaktande av statens motionspolitiska mål och dagens utmaningar i bygandet av motionsplatser. (Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja 2014.) Staten stöder bygandet av motionsplatser årligen med 30 miljoner euro, varav en knapp tredjedel styrs till regionförvaltningsverken för att delas ut som stöd till små motionsplatsprojekt. I projekt med en budget på över 700 000 euro är undervisnings- och kulturministeriet statsbidragsmyndighet, regionförvaltningsverken i projekt på under 700 000 euro. (Undervisnings- och kulturministeriet 2020.)

UKM:s bidrag för idrottsanläggningar kan vara högst 30 procent av projektets kostnadsberäkning, högst 750 000 euro. Understödet för simhallar kan vara högst 800 000–1 000 000 euro beroende på bassängprogrammets mångsidighet. Näridrottsplatserna kan beviljas förhöjt understöd, högst 35–45 procent av projektets kostnader. I projekt som genomförs med betydande samfinansiering från olika aktörer är understödets maximibelopp 30 % av kostnadsberäkningarna, högst 1 000 000 euro. Om flera motionsplatser av funktionell betydelse genomförs eller renoveras inom projektet, kan understödets belopp täcka 30 procent av kostnadsberäkningarna, högst 1 200 000 euro, som kan höjas enligt prövning genom satsningar på energieffektiva lösningar under livscykeln. (Undervisnings-

och kulturministeriet 2020.) År 2021 beviljade UKM 750 000 euro/projekt i statsunderstöd till bl.a. nybyggen och renoveringar av idrottshallar, 750 000 euro för utvidgningen av Impivaara Tenniskeskus Oy, 1 000 000 euro för grundlig renovering och utvidgning av simhallen Aalto Alvari i Jyväskylä stad samt 750 000 euro för inomhusidrottslokalen i Kalajärvi skola i Esbo.

3 STRATEGISKA UTGÅNGSPUNKTER I ÅBO STAD

I programmet Borgmästarnas Åbo – ett årtionde av aktiv verksamhet som Åbo stadsfullmäktige godkändt 23.8.2021 och som drar upp riktlinjerna för verksamhetens tyngdpunkter under fullmäktigeperioden 2021–2025 har man lyft fram en nätverksplan för motionsplatser som ska läggas fram för stadsfullmäktige för godkännande som stöd för byggandet av motionsplatser. I planen optimeras grenarnas koncentrationer och krav på markanvändningen. I programmet beaktas dessutom med tanke på motionsförhållandena funktioner som stöder närmotion, såsom utveckling av nätverket av utomhusgym, beaktande av äldre personers behov i byggandet av motionsplatser samt uppmuntran till motion i inomhus- och utomhusmotionsutrymmen i anslutning till skolor. I åtgärdsprogrammet för fysisk aktivitet som ingår i spetsprojektet för gemenskap, välbefinnande och en balanserad utveckling av bostadsområden kombineras också reformen av motions- och idrottssällskapens understöd för att trygga jämställdheten mellan grenarna, könen och regionerna.

De strategiska tyngdpunkterna i stadsstrategin, fritidsservicehelheten och idrottsnämnden skapar ramarna för de val och beslut som görs i uppdateringen av nätverket av motionsplatser med tanke på stadsbornas motionerande. I programmet Borgmästarnas Åbo – ett årtionde av aktiv verksamhet dras upp riktlinjer för bl.a. investeringar som beaktar förändringarna i befolkningens åldersstruktur och befolkningstillväxten, energieffektivitet samt andra hållbara lösningar. Genomförandet av Kuppis däckprojekt möjliggör Vetenskapsparkens spetsprojekt, som med tanke på sitt läge har en viktig ställning även med tanke på utvecklingen av nätverket av motionsplatser.

Vid uppdateringen av nätverket av motionsplatser beaktas också projektet Kolneutrala och resurs-smarta Åbo som en del av Åbos kolneutralitet 2029-programmet, där stadens mål är att vara kolneutral år 2029. I anslutning till målet fokuserar utvecklingen av nätverket av motionsplatser på centrala platser och stärkandet av lättillgängliga koncentrationer av motionsplatser. Utvecklingen av nätverket av motionsplatser är starkt kopplad till Åbo stadsstrategi 2029, som var i kraft före programmet Borgmästarnas Åbo – ett årtionde av aktiv verksamhet, och där ett av tre huvudteman i programmet Välfärd och aktivitet är det motionsfrämjande temat Aktiv åbobo.

4 OMFATTANDE NÄTVERK AV MOTIONSPLATSER FÖR ATT FRÄMJA MOTION

Nätverket av motionsplatser i Åbo består av över 600 motionsplatser, varav cirka 400 ägs och förvaltas av staden. Resten är privatägda motionsplatser. I denna text avses med en privat motionsplats både sällskaps- och föreningsägda motionsplatser samt motionsplatser som ägs av aktörer inom den privata sektorn. Av de kommunala motionsplatserna omfattas cirka 200 av skiftreserveringsverksamheten och de övriga objekten är fritt tillgängliga för alla. Utöver dessa erbjuder bl.a. gång- och cykelvägar samt nätverk för naturmotion omfattande möjligheter till motion. Enligt en sällskapsenkät från 2019 (n=122) använder 74 % av motions- och idrottssällskap i Åbo stadens motionsplatser i sin verksamhet. Av motions- och idrottssällskapen tränar 45 % i motionsplatser som de själva äger eller som ägs av privata företag. De mest använda motionsplatserna är idrottshallar och -salar samt terräng- och grenspecifika träningsplatser.

Byggandet av ett kommunalt nätverk av motionsplatser har traditionellt styrts av behovet att få olika användargrupper att motionera i stor utsträckning. Även i Åbo består det kommunala nätverket av motionsplatser i huvudsak av idrottssalar och -hallar, utomhusplaner, motionsrutter, utomhusmotionsplatser, ishallar och simhallar för större användargrupper. Nätverket har också flera grenspecifika motionsplatser. Nätverket av motionsplatser presenteras ingående i utredningen Planen för motionsplatser 2029. Bilaga 1 presenterar nätverkets nuläge ur förhållandenas och användarnas perspektiv.

Kommunala förhållanden för inomhusträning och utomhusplaner används till stor del för ledd verksamhet som i huvudsak ordnas av motions- och idrottssällskap. Användning av dessa motionsplatser prissätts enligt lokalhyran (idrottsnämnden 13.6.2019 § 57). Motion på egen hand förekommer främst i simhallar och utebad samt i idrottshallar, vars användning prissätts enligt produkt/besök. Trots det omfattande nätverket av motionsplatser erbjuds kommunala motionsplatser inte för alla grenar, så en del av användarna tränar på privata motionsplatser. Till följd av detta beviljar idrottsnämnden understöd för användning av åbobornas motions- och idrottssällskap samt föreningarnas lokaler för verksamhet för personer under 20 år, så att kostnaderna för barns och ungas hobbyverksamhet inte påverkas av om privata eller kommunala lokaler används.

I bilaga 2 redogörs närmare för praxis för prissättning och understöd för idrottslokaler, granskas prissättnings- och understödssystemet ur jämlikhetsperspektiv samt jämförs understöds- och driftsutgifter för motion mellan de största städerna.

5 BEHOVSUTREDNING FÖR KÄRMOTIONSPLATSER

Största delen av stadens motionsplatser har använts redan i årtionden, vilket syns som en betydande ökning av renoveringsskulden. När stora motionslokalsfastigheter når slutet av sin tekniska livslängd måste man fatta beslut om hur de ska ersättas så att de idrotts- och motionsutrymmen som de erbjuder kan bevaras även i fortsättningen. Det nuvarande nätverket av motionsplatser i Åbo innehåller åtta viktiga objekt, vars framtid måste lösas under de närmaste åren:

- Impivaara fotbollshall
- Impivaara ishall
- Kuppis utebad
- Kuppis idrottshall
- Alfa idrottscentrum
- Lintula gymnastik- och cirkussal
- Petrelius simhall
- Samppalinna bollhall

Ersättningen av dessa motionsplatser blir aktuellt inom de följande 3–10 åren efter att hyresavtalet upphör eller på grund av att byggnaden är i dåligt skick. Investeringarna i tillfälliga lokaler, grundliga renoveringar eller nybyggen kommer att vara betydande. Därför måste de schemaläggas för flera år framåt och beaktas i stadens budgetar. Dessa objekt är populära motionsplatser: år 2019 var det totala antalet besök i dessa objekt sammanlagt ca 750 000, vilket är nästan hälften av det totala antalet statistikförda besök. Objekten betjänar en bred användarkrets: kommuninvånare i olika åldrar, utövare av olika grenar och tävlingsidrottare, skolelever och småbarnspedagogik samt organiserad motion och motion på egen hand. Dessutom representerar flera av dessa objekt motionsplatser som erbjuder vissa grenar de enda kommunala grenartade träningsförhållandena. Om motionsutrymmena inte ersätts, minskar serviceutbudet på nätet av motionsplatser betydligt och begränsar därmed åbobornas motionsmöjligheter samt motions- och idrottssällsamsverksamhet.

Av de kärnobjekt som granskas ersätts eller ombyggs Impivaara fotbollshall, Impivaara ishall och Petrelius simhall. Kuppis utebad och Kuppis idrottshall kräver grundlig renovering. Samppalinna bollhall granskas både med tanke på grundlig renovering och nybyggnad. Alfa idrottscentrum ska ersättas antingen med en ny byggnad eller genom att de nödvändiga motionsförhållandena placeras i ett nytt objekt genom att ändra den befintliga byggnaden. Lintula gymnastik- och cirkussal har lyfts fram som ett av objekten, eftersom utrymmets skick inte till alla delar motsvarar behoven för motionsbruk.

Det är dock inte ändamålsenligt att göra en grundlig renovering i det nuvarande läget, utan det föreslås att den placeras i en ny lokal tillsammans med de övriga träningsutrymmena.

Utöver de ovan nämnda centrala kärnmotionsobjekten finns det i det dynamiskt levande nätverket av motionsplatser också andra objekt och helheter vars framtid kräver lösningar och som under de kommande åren tas upp till beslut i form av separata behovs- och nätverksutredningar. Till exempel har det gjorts en egen utredning om utvecklingen av nätverket av tennisbanor (idrottsnämnden 18.5.2021 § 43) och arbetet med att utveckla nätverket av utomhusgym pågår. Stadens skateboardarbetsgrupp funderar på att utveckla förhållandena tillsammans med Motionstjänsterna, Ungdomstjänsterna och de lokala föreningarna. Dessutom ska bl.a. Idrottsparkens och Paavo Nurmis stadions utvecklingsbehov beaktas på 2020–2030-talet.

Med tanke på hobbyverksamhet riktas de största reformbehoven till isспорт, vinterträning i utomhusbollsporter, gymnastiks-, inomhusbolls- och kampsporter, friidrott samt simning och vattengymnastik. Vid sidan om motions- och idrottssällskapen är skolgymnastik, Åbonejdens Idrottsakademi samt de som motionerar på egen hand de största användargrupperna på de ovan nämnda motionsplatserna. I bilaga 3 presenteras mer detaljerat användningen av kärnmotionsplatserna, fastigheternas nuvarande skick, användarnas synpunkter på utvecklingsbehoven för motionslokalerna samt preliminära framtidsplaner för objekten.

Ersättningen av de åtta kärnmotionsplatser som granskas och de idrottssalar som tas bort kan lösas på olika sätt: genom grundlig renovering, nybyggnad, uthyrning av utomstående eller stöd till privata motionsplatsprojekt. En stad eller en privat aktör kan investera i nybyggen. Med tanke på helheten är det viktigt att fundera på bland annat hur motionslokalernas prissättning påverkar deras användning och hur höga underhållskostnaderna för motionsplatsen är. Avstår staden från sina egna kärnmotionsobjekt och satsar man i fortsättningen på utvecklingen av motions- och idrottssällskapens egna förhållanden och därmed utvecklingen av åbobornas motionsförhållanden med understödsanslag? Eller investerar staden i att bygga nya objekt och fortsätta att erbjuda motionslokaler som staden äger och hyr ut till användarna såsom hittills?

Utgångspunkten är att åtminstone antalet kvadratmeter i motionslokalerna kommer att ersättas. För att skapa jämlika motionsförutsättningar för kommuninvånarna satsar kommunen som offentliga investeringar i första hand på motionsplatser som betjänar stora användargrupper, såsom simhallar och utebad, motionsrutter, utomhusgym, inomhus- och utomhusmotionsförhållanden i anslutning till skolor samt skidspår och isbanor på vintern. När det gäller grenspecifika motionsplatser är det primära alternativet att bygga en nybyggnad varifrån staden hyr ut lokaler, köper turer eller stöder lokalens användare med understöd som ett privat projekt. För varje motionsplats görs en detaljerad

behovsutredning, där man tar ställning till eventuella alternativa lösningar för varje objekt samt presenterar den bästa upphandlings- och besittningsformen ur helhetsperspektiv.

I denna uppdateringsplan granskas ersättningen av kärnmotionsplatserna med avseende på nybyggnad och grundlig renovering ur ett stadslett perspektiv. Vid bedömningen av valet av genomförandeform har flera olika faktorer tagits i beaktande för varje objekt. Till exempel för vissa byggnader kan utrymmeskapaciteten som sådan eller ens med rimliga ändringsarrangemang inte svara på det aktuella behovet, vilket talar för att projektet ska genomföras som nybyggnad. I en del av objekten är grundlig renovering dock en motiverad lösning till exempel med tanke på byggnadens skyddsstatus, dess läge eller effektiva användning.

Utöver de ekonomiska konsekvenserna av motionsplatsprojekten har man bedömt byggnadens förväntade livslängd samt skicket på konstruktionernas tekniska system, som i flera objekt kan höja reparationsgraden och kostnadsberäkningen till en mycket hög nivå redan enligt en grov uppskattning. För särskilt krävande objekt, såsom is- och simhallar, ska man vara medveten om att riskerna ökar avsevärt i underhållskostnaderna om livslängden för de nuvarande byggnaderna överskrids avsevärt. Om projektstarten drar ut på tiden kan byggnadens dåliga skick tvinga till flytt till tillfälliga lokaler tidigare än planerat, varvid kostnaderna för de tillfälliga lokalerna ökar. För vissa motionsplatser kan det dessutom vara mycket utmanande att ordna tillfälliga lokaler. Om den nuvarande byggnadens skick varar tills nybyggnaden är färdig, är det inte nödvändigt att utnyttja tillfälliga lokaler i de lokallösningar som ersätts med nybyggen, vilket avsevärt minskar projektets totala kostnader.

6 FRAMTIDENS RIKTLINJER FÖR BYGGNAD AV MOTIONSPLATSER

Centrala teman i generalplanen för Åbo 2029 som är under beredning är utveckling av centrum, näringslivets verksamhetsförutsättningar, befolkningsutvecklingen, attraktiva bostadsområden och rörlighet i en hållbar stadsstruktur. Generalplanen skapar en grund för en stabil och hållbar tillväxt i staden samt styr också planeringen av nätverket av motionsplatser. Utvecklingen av nätet och byggandet av motionsplatser har en direkt inverkan på trivseln och utbudet av närservice i olika stadsdelar. Den förtätningszon för en hållbar stadsstruktur som anvisas i generalplanen grundar sig på en analys av Åbo stadsstruktur, där man har beaktat hållbar rörlighet, närservice samt områdets befintliga och framtida invånar- och arbetsplatstäthet. Förtätningszonen för en hållbar stadsstruktur är det primära området för utveckling av markanvändningen som sträcker sig i form av en ring på cirka tre kilometers radie från kärncentrum och fortsätter därifrån längs med kollektivtrafikskorridorerna. Det kompletterande byggandet styrs till en zon som binds ihop av olika centrum, tätbebodda områden, hållbar trafik och närservice.

Stadens mål är att minst 85 % av den nya markanvändningen (boende, tjänster inom handeln och andra centrumorienterade arbetsplatser) placeras i fotgångarzonerna, randzonen för fotgängare samt intensiva kollektivtrafikzoner. Genom att utveckla samhälls- och servicestrukturen är det möjligt att öka kollektivtrafikens, gång- och cykeltrafikens konkurrenskraft och dämpa ökningen av trafikbehovet. Genom att utveckla markanvändningen, servicenätet och trafiksystemet tillsammans är det möjligt att öka användningen av hållbara färdsätt och minska växthusgasutsläppen från trafiken. (Utkast till generalplan 2029, 43). Dessutom har det i programmet Borgmästarnas Åbo – ett årtionde av aktiv verksamhet (2021) konstaterats att Åbo växer på ett hållbart sätt, dvs. staden komprimeras genom kompletteringsbyggande längs med goda kollektivtrafikförbindelser.

Mångsidiga motionskluster som kan anpassas till olika funktioner samt lokala idrottscenter är förnuftiga inte bara med tanke på användningsgraden och underhållet utan också med tanke på synergin i trivseln. Klustren lämpar sig väl som plats för de stora kärnmotionsplatserna. Vid sidan av motionsplatsklustren är det viktigt att beakta de regionala centren som en del av den övergripande utvecklingen av nätverket av motionsplatser. Detta möjliggör även utbudet av regionala inomhus- och utomhusmotionsplatser, såsom idrottssalar och förhållanden för utomhusmotion i anslutning till skolnätet. Med tanke på förnyelsen av motionsplatserna ska man också granska möjligheterna till hybridbyggande i framtiden. På så sätt skulle utrymmena användas för även annat än motion och å andra sidan så att det utöver motionsplatser i byggnader och på tomter kan finnas andra än motionsfunktioner, såsom funktioner från boende till undervisning eller från kommersiella utrymmen till kontorslokaler.

En del av de motionsplatserna ska ersättas med nybyggen, vilket gör det möjligt att omvärdera deras läge. I bilaga 4 utvärderas förutom Impivaara och Kuppis befintliga motionscenter även potentialen i Österås och Artukais områden som eventuella nya regionala motionsplatskluster samt granskas Slottsstaden med tanke på byggandet av framtida motionsplatser. Österås, Artukais och Slottsstaden har valts ut för granskning som exempel med beaktande av de nuvarande klustren i nätverket av motionsplatser, befolkningsstrukturen, de allmänna planerna för stadsbyggande samt slutsatserna i utredningen Planen för motionsplatser 2029. I fråga om samhällsstrukturen är tre av de fem områden som granskas (Kuppis, Österås och Slottsstaden) belägna inom det primära området för utveckling av markanvändningen, dvs. i förtätningzonen för en hållbar stadsstruktur. Exempelområdena utesluter inte placeringalternativ som erbjuds av andra potentiella områden i behovsutredningarna av motionsplatser.

Vid planeringen av motionsplatsernas placering ska kostnaderna och användningsmängderna för hela livscykeln uppskattas, vilka kan anses korrelera direkt med invånarantalet i motionsplatsens

verkningsområde. Dessutom är det viktigt att en av grunderna för det valda läget är hållbar rörlighet och tillgänglighet med kollektivtrafik. Av de presenterade exempelområdena talar lägena inom den allt tätare stadsstrukturen, stora invånarantal, god tillgänglighet med kollektivtrafiken samt täta skol- och daghemsnätverk för områdena Kuppis, Österås och Impivaara som kommunala motionsplatskluster. Utgående från dessa faktorer är det motiverat att bedöma att motionsplatsernas höga nyttjandegrad förverkligas även dagtid.

Slottsstadens utveckling till ett befolkningsrikt bostadsområde och det stora allaktivitetshuset som planerats för att komplettera skolnätet talar för dess betydelse även med tanke på byggandet av motionsplatser. Området lämpar sig inte som ett egentligt kluster av motionsplatser med flera olika motionsplatser, men med tanke på läget skulle området vara idealiskt för en bollhall, aktiverande förhållanden för friluftsliv och den framtida möjliga tredje simhallen i anslutning till allaktivitetshuset, vilket även framgår av webbutredningen Plan för motionsplatser 2029. Å andra sidan bör man i fråga om Österås och Slottsstaden komma ihåg att områdenas byggnadsmål till sin effektivitet påminner om en centraliserad stadsstruktur. Då är de sedvanliga utrymmena för byggande av motionsplatser inklusive parkering på marknivå utanför centrum inte eftersträvansvärda.

Det låga invånarantalet i Artukais i riktning mot Slottsstaden och dess förutspådda långsamma tillväxt, den nuvarande relativt låga tillgången till kollektivtrafik samt områdets glesa skolnätverk skapar utmaningar för användning av motionsplatserna under dagen. Med de nuvarande befolkningsmängderna och infrastrukturen skulle kärnmotionsplatserna i Artukais inte uppnå en lika effektiv användning jämfört med områdena innanför den tätare stadsstrukturen. Utvecklingen av kollektivtrafiknätet skulle däremot förbättra områdets tillgänglighet, eftersom de omfattande obebbyggda markområdena i Artukais erbjuder potentiella utvecklingsmöjligheter. Byggande av privata motionsplatser kunde också skapa nya möjligheter för området att utveckla motions- och idrotts-sällskapens egen verksamhet under dagtid, till exempel genom arbetsplats- och seniormotion, eftermiddagsverksamhet för barn eller olika evenemang.

I privat finansierade motionsplatsprojekt eftersträvas samma principer för läget som i byggandet av motionsplatser i allmänhet. Stödandet av användningen dygnet runt genom exempelvis placering nära skolor, tillgänglighet med alla trafikformer, ändamålsenliga parkeringslösningar samt mångsidighet, dvs. möjliggörandet av hybridlösningar, är också egenskaper som eftersträvas för dessa motionsplatser. Planmässigt är det inte realistiskt att skapa en planreserv för privat finansierade projekt, men med hjälp av smidiga planläggnings-, överlåtelse- och tillståndsprocesser kommer genomförbarheten att förbättras. Mer omfattande objekt som identifierats för projekt som genomförs av motions- och idrotts-sällskap, föreningar och privata aktörer är utöver Artukais som presenterats tidigare bland annat Laustis. Det är också möjligt att anvisa enskilda platser i samarbete

med dem som genomför motionsplatsprojekt för platser som övervägs separat, till exempel för att ersätta befintliga motionsplatser eller i samband med dem.

7 EFFEKTEN AV FRAMTIDA AVGÖRANDE I NÄTVERKET AV MOTIONSPLATSER

Det är nödvändigt att ersätta de åtta ovan nämnda betydande motionsplatserna och utveckla förhållandena för regionala inomhus- och utomhusmotion i anslutning till skolorna för att serviceutbudet inom motion även i fortsättningen ska kunna svara på efterfrågan samt befolkningens behov med tanke på främjandet av hälsa och välbefinnande. Dessutom ska man i syfte att utveckla nätverket av motionsplatser fatta beslut som främjar kommuninvånarnas rörlighet samt ur ekonomisk synvinkel bättre möjliggör upprätthållandet, utvecklingen och effektiv användning av motionsplatserna under de kommande åren.

Om motionsplatserna inte ersätts när de når slutet av sin livslängd, krymper nätverket avsevärt och minskar på användarnas motions- och idrottsmöjligheter. Totalt skulle det att motionsplatserna försvinner leda till en årlig minskning av cirka 800 000 motionsgångar. Kalkylmässigt skulle detta också öka de samhälleliga kostnaderna för en inaktiv livsstil i Åbo, som i förhållande till stadens nuvarande invånarantal är cirka 112–260 miljoner euro per år (Olympiska kommittén 2021). Frånvaron av betydande motionsobjekt skulle skapa ett tryck på det befintliga nätverket av motionsplatser och orsaka överbelastning i användningen av andra motionsplatser.

Simhalls- och ishallsnätverket skulle krympa med 50 procent om nya objekt inte byggs, och således skapa ett årligt motionsunderskott på cirka 184 000 motionsgångar. Motionslokalerna skulle försvinna helt för dem som utövar artistisk gymnastik, kampsporter, brottning, boxning, tyngdlyftning och bordtennis, sammanlagt cirka 3 200 personer. Förlusten av den enda kommunala fotbollshallen skulle skapa stora utmaningar, särskilt för fotbollsklubbarna i Åbo (ca 5 000 fotbollsspelare) samt skol- och daghemsmotionen i närområdena särskilt under vintersäsongen. Minskningen av skolornas nätverk av idrottssalar med fem idrottssalar i och med färdigställandet av yrkesinstitutets nya campus samt avlägsnandet av tre övriga salar minskar på utrymmena för inomhusidrott med cirka 2 600 m². Dessutom minskar skolreoveringarna nätverket av salar med flera tusen kvadratmeter för flera år.

De omfattande investerings-, grundreoverings- och uppdateringsbehoven inom nätverket av motionsplatser kommer under de kommande åren att utmana det nätverk av motionsplatser som ska

upprätthållas med kommunala skattemedel i den redan svåra ekonomiska situationen. Underhållskostnaderna för nya objekt och objekt som ska renoveras är sannolikt högre än för objekt som byggdes 40–50 år sedan. Med beaktande av stadens svåra ekonomiska situation måste man komma ihåg ett alternativ, där de motionsplatser som tas bort inte kan byggas om eller renoveras med stadens medel. Då stöder sig uppdateringen av nätverket av motionsplatser på privata aktörers projekt medan de kommunala understöden för motionsförhållanden stiger till ett allt högre värde. Å andra sidan skulle avlägsnandet av motionsplatserna från stadens balansräkning också innebära mindre underhållskostnader. Därmed är det möjligt att med de sparade medlen stöda byggande av privata motionsplatser till exempel med hjälp av understöd eller olika användningsavtal. Därför är det viktigt att granska uppdateringen av understödssystemet och undersöka vad som skulle vara det mest effektiva sättet att stöda kommuninvånarnas välbefinnande med ett omfattande och aktiverande nätverk av motionsplatser.

Utöver ett mer jämlikt möjliggörande av fysisk aktivitet är det viktigt att fundera på hurdana motionsförhållanden kommunen borde skapa. Med tanke på helheten är det motiverat att Åbo satsar på motionsplatser som betjänar den växande staden, skapar flera regionala möjligheter till närmotion, stöder utvecklingen av skolnätet samt uppmuntrar alla åbabor till att röra sig på egen hand med låg tröskel. Då skulle investeringar i mer grenspecifika motionsplatser med tanke på ekonomin genomföras i första hand som privat finansierade projekt, som staden stöder genom att till exempel stöda byggandet, lokalernas användare eller både och.

När motions- och idrottsgrenarna utvecklas, antalet utövare ökar och motionstrenderna förändras tränar en del av sällskapen antingen helt eller delvis i privat- eller sällskapsägda motionsutrymmen. När de privatägda motionsutrymmena ökar och de kommunala motionsutrymmena minskar kommer motionärernas motionsavgifter sannolikt att öka. En ökning av de faktiska kostnaderna för ansökningar om understöd för ersättning av hyror för träningslokaler samt en kvantitativ ökning av privata motionsplatser skulle i praktiken innebära att understödsanslaget för ersättning av hyror för träningslokaler delas upp i mindre delar. Då bör också understödsanslagen för träningslokalshyror ökas och på motsvarande sätt direkt stöd för hobbyverksamhet riktas till motionärerna, till exempel i form av hobbysedlar. Island tog i bruk en modell 2007 där kommunen stöder hobbyverksamheten av alla barn och unga i åldern 6–18 år med hjälp av en hobbysedel, och modellen har gett goda resultat särskilt i ungdomarnas deltagaraktivitet i motions- och idrottssällskapens verksamhet. Övertygad av dessa erfarenheter har även Åbo inlett en utredning om användningen av hobbysedlar i framtiden som en del av understödssystemet för motion.

Det ökade antalet privata motionsplatser samt deras kostnader innebär ett behov av höjda understödsanslag för att stödet ska vara effektivt och utvecklingen av kostnader för motionsförhållanden

inte ska finansieras via användarnas hobbyavgifter. När de privatägda motionsutrymmena ökar och de kommunala motionsutrymmena minskar kan motionärernas motionsavgifter öka. Å andra sidan skapar också den nuvarande avgiftsfria användningen av kommunala lokaler för personer under 20 år också ojämlikhet mellan motionärerna, eftersom staden inte kan erbjuda träningsförhållanden för alla grenar och motionärer och inte heller kan stöda användningen av privata utrymmen till hundra procent. Därför är det också viktigt att fundera på uppdateringen av prissättningen för kommunala motionsplatser för att genomföra ett mer jämlikt stöd. Om prissättningen av användningen av kommunala motionsplatser inte uppdateras, ökar ojämlikheten mellan motionärerna och möjliggör avgiftsfria utrymmen för vissa medan andra investerar allt större eurobelopp på sin hobbyverksamhet. Inkomsterna från uppdateringen av prissättningen borde kunna riktas till understöd för motionsförhållanden som stöder upprätthållandet av nätverket av motionsplatser.

Det är också väsentligt att tänka på vad som är det bästa sättet att stöda motionärerna: understöd för användarna av motionsplatsen, understöd för den som ordnar motionstjänsten eller understöd till motionsplatsen. Vilken understödsform skulle allra bäst och mest jämlikt stöda kommuninvånarnas rörlighet och motionsaktivitet samt främja utvecklingen av en aktiverande motionsplats: tillhandahållande av kommunala subventionerade motionsutrymmen, ett engångsbidrag för att bygga privata motionsplatser, årligt ekonomiskt stöd för användningen av privata motionsplatser, en hobbysedel för kommuninvånarna eller en kombination av vissa alternativ? Vad skulle vara det bästa sättet att stöda kommuninvånarna som rör sig på egen hand eller till exempel deltar i aktiebolagsbaserad motionsverksamhet?

Den ledande tanken i uppdateringen av nätverket av motionsplatser och understödssystemet ska vara att främja åbobornas rörlighet och välbefinnande. Identifiering av användarbehoven och att svara på dem, utredning av effekterna av lokalsubventioner och understödsformer samt jämlikt stöd för användning av motionsplatser för att främja rörlighet, motion och idrott spelar en avgörande roll när understödssystemet uppdateras för att motsvara den dynamiska efterfrågan på motionsförhållanden på 2020-talet. Bland annat med stöd av ovan nämnda överväganden är det viktigt att satsa på uppdateringen av nätverket av motionsplatser genom nybygge och grundrenovering av nödvändiga motionsplatser. Även uppdateringen av prissättningen för kommunala motionsplatser och understödssystemet spelar en viktig roll vid genomförandet av den övergripande utvecklingen av nätverket av motionsplatser.

8 RIKTLINJER SOM STÖDER UTVECKLING AV NÄTVERKET AV MOTIONSPLATSER

Det övergripande målet med denna uppdateringsplan och utvecklingsarbetet för motionsförhållanden är att öka motionerandet genom att skapa ett bredare och mångsidigare nätverk av motionsplatser genom att bygga, uppdatera och upprätthålla samarbete mellan olika aktörer. Dessutom är målet att skapa en understödsmodell som stöder användning och utveckling av motionsplatsernas nätverk. Med hjälp av modellen aktiveras och uppmuntras särskilt barn och unga att röra på sig, kostnaderna för fritidsverksamhet hålls måttliga och idrotts- och motionsföreningarna stöds jämnt i deras verksamhet att främja motion och idrott.

Riktlinjerna nedan visar riktningen för byggandet av motionsplatser under de kommande åren.

- 1) Impivaara fotbollshall, Impivaara ishall, Kuppis utebad, Kuppis idrottshall, Alfa idrottscentrum, Lintula gymnastik- och cirkussal, Petrelius simhall samt Samppalinna bollhall lyfts upp på stadens investeringslistor eller alternativt beaktas de nödvändiga hyres- eller understödsanslagen för objekten i fråga, beroende på hur projektet genomförs. Behovsutredningarna och projektplaneringen för de motionsobjekt som kräver ett avgörande främjas utan dröjsmål samt tas upp till beslut i tillräckligt god tid innan den ursprungliga byggnaden är oanvändbar eller hyresavtalet upphör. När behovsutredningarna och projektplanerna avancerar förtydligas de detaljerade planerna beträffande motionsplatsernas framtid. För varje objekt utreder man den bästa investerings-, byggnads- och hanteringsformen med tanke på helheten samt att resurserna är tillräckliga för att upprätthålla motionsplatsen.
- 2) Motionsobjekt som stöder motion på egen hand (t.ex. badanläggningar, utegym, friluftsleder, skateboardparker, utomhusbanor i periferin, närmotionsplatser) samt förhållandena för inomhus- och utomhusmotion i anslutning till skolnätet byggs i första hand som kommunala projekt. Som exempel på kommunala projekt kan man konstatera att utbudet av motionsmöjligheter i östra Åbo ökar bland annat i fråga om konstgjord is, skateboardparker, ministadion och förbättring av motionsrutter. Målet är att förverkliga förhållandena för grenspecifikt utövande i första hand som privata projekt. Ersättande och nya platser för grenspecifikt utövande erbjuds efter behovsutredningsskedet som privatfinansierade projekt med motions- och idrottsföreningarna som huvudanvändare. Om man inte hittar privata aktörer, genomförs projekten i andra hand som stadens investeringar.
- 3) Man strävar i första hand efter att placera de kommunala klustren för motionsplatser inom den allt tätare stadsstrukturen. De privatfinansierade motions- och grenspecifika klustren utvidgas förutom till de nuvarande områdena Impivaara och Kuppis samt Idrottsparken även i

riktning mot Laustis och Artukais. Även i Impivaara kan tomter för byggande av motionsplatser erbjudas idrotts- och sportföreningar, om de nybyggen som ersätter is- och fotbollshallen i Impivaara för närvarande placeras någon annanstans. Områden för privata tennisbanor anvisas i enlighet med utredningen om nätverket av tennisbanor. Staden förbinder sig att stöda främjandet av privata projekt för motionsplatser bl.a. genom att anvisa markområden att hyra samt genom att effektivera och förtydliga kommunikationen.

- 4) Förhållandena för inomhus- och utomhusmotion i anslutning till eller i närheten av skolor utvecklas i fortsättningen till helheter där alla kommuninvånare kan röra på sig. I anslutning till stora allaktivitetshus, såsom Karhunaukio, Österås och Slottsstaden, planeras i fortsättningen idrottssalar på över 1 000 m² för att täcka ett särskilt behov av stora idrottssalar. De stora salarna betjänar det stora elevantalet i allaktivitetshus och enhetsskolor på ett ändamålsenligt sätt samt erbjuder förutom skolmotion även träningsmöjligheter för motions- och idrottsföreningarna, småbarnspedagogiken, Turun Seudun Urheilukaatemia samt för personer i olika åldrar som motionerar på egen hand. Ombyggnads- och nybyggnadsprojekt i anslutning till skolnätet beaktas i större utsträckning än tidigare i hela nätverket av motionsplatser och vid dess regionala utvecklingsbehov. Dessutom förbereder man sig systematiskt på behovet av tillfälliga utrymmen för att garantera förhållandena för inomhus- och utomhusmotion. Eventuella hybridanvändningsobjekt som iståndsätts med lätt renovering utnyttjas som tillfälliga lokaler för inomhusmotion och man utreder nyttjandet av en tillfällig hall med lätt konstruktion för inomhus- och utomhusmotion.
- 5) Bidragssystemet för motion förnyas. Det övergripande målet är att bygga upp en understödsmodell som stöder användningen av nätverket av motionsplatser på 2020-talet, som utvidgar utbudet av motionsplatser, uppmuntrar stadsborna att motionera på egen hand och under handledning, samt möjliggör utvecklingen av organiserad motionsverksamhet. Målet är att i regel ta i bruk en hobbyförmånssedel som riktar sig till 7-19 åringar och som senare ska regionaliseras för att trygga en jämlik ställning för barn och unga. Motionsverksamhet för barn under 7 år förblir avgiftsfri i stadens lokaliteter och verksamhet. Utöver en hobbyförmånssedel planeras också en separat stödmodell för att göra det möjligt för mindre bemedlade barn och unga att motionera. Utöver hyresunderstödet för användning av privat ägda idrottslokaler för föreningsverksamhet för personer under 20 år är målet att skapa ett nytt stöd för utveckling av förenings-/föreningsverksamhetens kvalitet och kompetens. Målet är att det förnyade understödssystemet tas i bruk år 2024. Innan dess ökas anslaget för att ersätta hyran för träningslokaler. Principerna uppdateras för att stödet ska bli mer jämlikt än tidigare och för att alla sökande ska kunna stödas med samma understödsprocent när det kommer till verksamhet för personer under 20 år.

- 6) Arenorna för toppidrotten beaktas som en del av totalreformen av understödssystemet, eftersom elitidrott, elitidrottsevenemang samt framgångsrika idrottsföreningar och idrottare är en viktig del av motions- och evenemangskulturen. Stadens egna arenor med läktare och arenor som stöds med andra arrangemang kommer även i fortsättningen att omfattas av stadens stödpolitik så att läktarna stöds med ett separat anslag som en del av temat elitidrottsstad.

KÄLLOR

FinSote 2018 Nationella undersökningen om hälsa, välfärd och service FinSote. <http://www.terveytemme.fi/finsote/index.html>

Hilli, P, Ståhl, T., Merikukka, M. & Ristikari, T. 2017. Marginaliseringens pris - case kalkyl över investeringens lönsamhet. Samhällspolitik 82:6, 663–675.

Olympiska Kommittén 2021. Kostnader för stillasittande. <https://www.olympiakomitea.fi/olympiakomitea/liikuntapolitiikka/liikkumattomuuden-kustannukset/> (Referens 17.5.2021)

Undervisnings- och kulturministeriet 2020. <https://minedu.fi/-/liikuntapaikkojen-ja-niihin-liittyvien-vapaa-aikatilojen-perustamishankkeet>

Statens idrottsråd 2014. Styrdokument för byggande av idrottsanläggningar. Statens idrottsråds publikationer 2014:14 (på finska). https://minedu.fi/documents/1410845/4286743/www_liikunta-paikkarakentamisen-suunta-paivitetty.pdf/5bc04046-4804-4e6e-ac95-65f8fa233090/www_liikunta-paikkarakentamisen-suunta-paivitetty.pdf

Statens idrottsråd 2019. Resultaten av LIITU-undersökningen 2018 gällande motionsbeteende bland barn och unga i Finland (på finska). Statens idrottsråds publikationer 2019:1 (på finska). Sami Kokko och Leena Martin (red.)

Statens idrottsråd 2021. Resultaten av LIITU-undersökningen 2020 gällande motionsbeteende bland unga i Finland (på finska). Statens idrottsråds publikationer 2021:1 (på finska). Sami Kokko, Riikka Hämylä och Leena Martin (red.)

Åbo stad 2021. Generalplan 2029, planbeskrivning, förslagsstadie. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/yleiskaava_2029_ehdotus_selostus_22.10.2020.pdf

BILAGOR

- Bilaga 1 Åbo stads nuvarande nätverk av motionsplatser
- Bilaga 2 Prissättning av och understöd för motionsplatser
- Bilaga 3 Behovsutredning för kärnmotionsplatser
- Bilaga 4 Områden som granskas för byggande av motionsplatser

ÅBO STADS NUVARANDE NÄTVERK AV MOTIONSPLATSER

Byggandet av ett kommunalt nätverk av motionsplatser har traditionellt styrts av behovet att få olika användargrupper att motionera i stor utsträckning. Även i Åbo består det nuvarande kommunala nätverket av motionsplatser i huvudsak av idrottssalar och -hallar, utomhusplaner, motionsrutter, utomhusmotionsplatser, ishallar och simhallar för större användargrupper. Nätverket har också flera grenspecifika motionsplatser (tabell 1). Kommunala motionsplatser erbjuds dock inte för utövare av alla grenar, så en del av idrotts- och motionsföreningarna tränar på privata motionsplatser.

Enligt en grenkartläggning som gjordes i samband med en hobbyenkät (2021) finns det 120 olika motions- och idrottsgrenar, av vilka Åbo erbjuder förhållanden för arttypisk träning för 70 grenar. Föreningsdrivna grenar för vilka staden erbjuder idrottsförhållanden som uppfyller grenkraven är amerikansk fotboll, skytte, australiensisk fotboll, beach volley, BMX, budogrenar, frisbeegolf, futsal, fotboll, bågskytte, ishockey, rinkboll, basket, cricket, handboll, lacrosse, volleyboll, landhockey, paddling, fäktning, boxning, brottning, tyngdlyftning, boboll, bordtennis, velodromcykling, ringgymnastik, ringette, roller derby, rugby, inlinehockey, gruppgymnastik, innebandy, cirkus, rodd, badminton, orientering, konst- och teamåkning, redskapsgymnastik, triathlon, simning, ultimate, vattenpolo samt friidrott. Beroende på väder finns det vinterförhållanden för skidåkning, utförsåkning och snowboardåkning. Dessutom erbjuds kommunala motionsformer inom den så kallade ungdomskulturen som inte är organiserade, bl.a. för skateboardåkning och sparkcykelåkning,

För närvarande använder de motions- och idrottsföreningar som får bidrag för ersättning av idrottsnämndens hyror för träningslokaler 40 motionsplatser utanför det kommunala nätet i sin verksamhet. Föreningsledda grenar för vilka det i Åbo inte finns träningsförhållanden som uppfyller de kommunala grenkraven är bl.a. baseball, cheerleading, curling, golf, klättring, tävlingsaerobic, motorsport, padel, petanque, segling, ridning, rytmisk gymnastik och laggymnastik, squash, olika grenar inom dans, tennis, trampolinguymnastik samt vattenskidåkning. Dessutom kan utbudet av kommunala motionsförhållanden på grund av det stora antalet utövare som nämns i tidigare stycket inte svara på efterfrågan och behovet med tanke på följande grenar: inomhusbollsporter (futsal, basket, handboll, volleyboll och innebandy), vinterförhållanden för utomhusbollsporter (amerikansk fotboll, fotboll, lacrosse, landhockey, boboll, rugby och ultimate), redskapsgymnastik samt issportgrenar (ishockey, konst- och teamåkning samt ringette).

Tabell 1. Åbos kommunala nätverk av motionsplatser

Motionsförhållanden utomhus	Motionsförhållanden inomhus
<ul style="list-style-type: none"> - Paavo Nurmis Stadion - Veritas Stadion och 11 naturgräsplaner - 13 konstgräsplaner, varav en uppvärmd och två konstisbanor vintertid (Barkplan) - 65 sandplaner, varav 40–45 isbeläggs vintertid - Samppalinna och Kuppis utebad - Kuppis skridskobana Masken - BMX-bana - Velodromen - 26 tennisbanor - 14 beach volley-planer - 15 volleybollplaner - 15 basketplaner - 24 förhållanden för utomhusmotion - 54 km motionsleder där man underhåller skidspår - 100 km friluftsstigar - 3 frisbeegolfbanor - 7 skateboardplatser 	<ul style="list-style-type: none"> - 59 inomhusmotionssalar/-hallar - Alfa idrottscentrum - Impivaara och Petrelius simhallar samt simbassängen i Patis områdesgård - Lintula gymnastik- och cirkuslokal - Kuppis idrottshall - Impivaara fotbollshall - Impivaara och Kråkkärrets ishall - 6 gym
	Särskilda motionsförhållanden
	<ul style="list-style-type: none"> - Rodd- och paddlingscentrum - Kuppis skjutbana - Impivaara bågskyttebana - Fäktningssalen vid Barkplan - Hirvensalo skidcenter - Skejthallen Cube

Inom- och utomhusmotionsförhållanden i anslutning till skolnätet

Stadens nätverk för inomhusidrottssalar omfattar för närvarande sammanlagt 53 salar/hallar (21 169 m²), varav 49 salar (16 710 m²), dvs. cirka 79 % av hela nätverket, finns i anslutning till skolorna. Den nuvarande praxisen är att servicehelheten för fostran och undervisning administrerar idrottssalar och -hallar i anslutning till skolorna, där motionstjänsterna delar ut turer på vardagskvällar och veckoslut. Motionstjänsterna förvaltar sju idrottshallar som är egna byggnader: Aunela, Oxbacka, Ilpois, Kuppis, Nunneberget och Samppalinna bollhallar samt Paavo-hallen i anslutning till Wäinö Aaltonens skola. Motionstjänsterna ställer i huvudsak idrottshallarna till skolornas förfogande på vardagar och ansvarar för att reservera dessa lokalers turer på vardagskvällar och veckoslut samt under skolornas lov, med undantag av Kuppis bollhall som omfattas av Motionstjänsternas turbokning under alla öppettider.

Indragningen av skolornas nätverk av idrottssalar till följd av planerade och plötsliga renoveringar samt avlägsnandet av salar försämrar också nätverket av motionsplatser med tanke på förhållandena för inomhusmotion. Under åren 2015–2021 har nio idrottssalar/-hallar (3 872 m²) avlägsnats från Åbo stads nätverk av inomhusidrottssalar. Planen är att under åren 2022–2029 avlägsna åtta idrottssalar/-hallar (3 211 m²). Ödet för de salar som för närvarande renoveras (6 salar, 2 672 m²) eller för de som börjar renoveras år 2022 (4 salar, 1 128 m²) är ännu okänt.

Åbo yrkesinstitut håller under de kommande åren på att förena sina verksamhetsställen i olika stadsdelar i en fastighetshelhet i Taito-campus i Kuppis-Österås (Ss 27.5.2019 § 229). Det uppskattade ibruktagningåret för Taito-campus är 2025. När Taito-campusprojektet genomförs avstår yrkesinstitutet från att använda fem idrottssalar: Idrottssalen i skolhuset på Klockringaregatan (349 m²) togs ur bruk 2020, idrottssalarna i skolhusen på Råggatan (616 m²) och Nylandsvägen (228 m²) samt A- och G-idrottssalarna i Aningais (281 m² och 239 m²) tas ur bruk när Taito-campusen står klart. I Råggatans enhet finns även ett bassängutrymme.

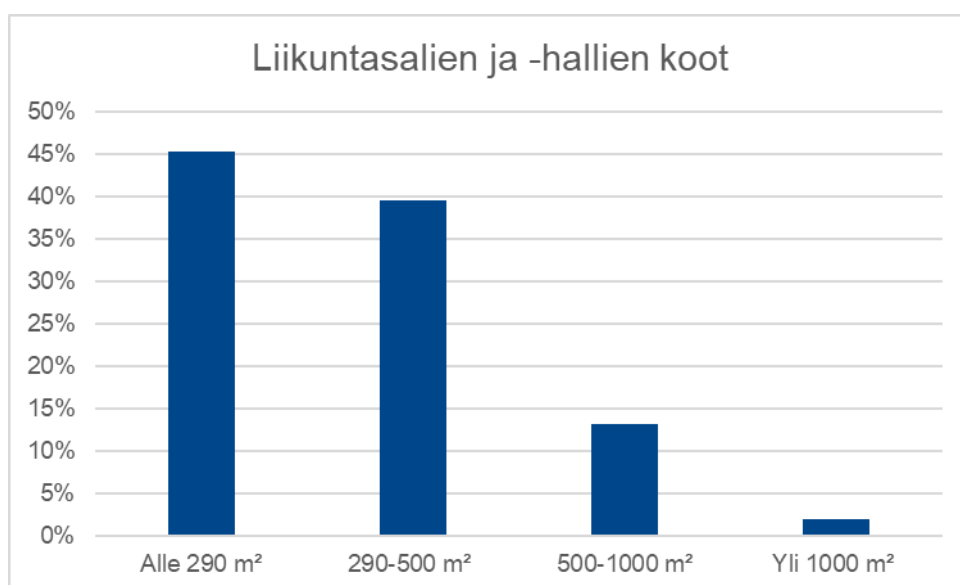
Yrkesinstitutet har inget behov av motionslokaler som kan utnyttjas i undervisningen, så man kommer inte att bygga motionsplatser i Taito-campus. Fem idrottssalar har dock betydande inverkan på antalet utrymmen för inomhusmotion som omfattas av den kommunala reserveringen för kvälls- och veckoslutsanvändning. Styrelsen drog upp riktlinjer (27.5.2019 § 229) för att inleda en separat behovsutredning för att genomföra motionslokaler som uppfyller bildningssektorns och motionstjänsternas behov i Kuppis-Österås så att man i utredningen beaktar samarbetsmöjligheterna med andra aktörer i området. En mer omfattande granskning av servicenätet för området Österås-Skanssi görs våren 2021. Även Taito-campus och motionslokaler ingår i granskningen.

Under åren 2015–2021 har det sammanlagt tillkommit 3 685 m² i nya idrottssalar: Kuppis bollhall (2 772 m²), Syvälahden koulu idrottssal (517 m²) och Yli-Maarian koulu Ypsilon (446 m²). Tills vidare har inga beslut fattats om nya idrottssalar eller -hallar. En stor idrottshall utreds i närheten av Taito-campus för den planerade yrkesundervisningen i Österås enligt samma tidtabell som färdigställandet av Taito-campus (Ss 27.5.2019 § 206). Dessutom har cirka 1 000 m² idrottshallar planerats i anslutning till de stora allaktivitetshusen i Karhunaukio, Österås och Slottsstaden. Den nya idrottssalen i Suikkila skola kommer att byggas om så att den blir cirka 300 m² större så att den totala ytan är cirka 750 m². I anslutning till det nya allaktivitetshuset i Pansio-Perno byggs en cirka 450 m² stor idrottssal som ersätter Pansion koulus nuvarande idrottssal (221 m²).

Åren 2015–2021 har alltså 3 872 m² utrymme för inomhusmotion avlägsnats och 3 685 m² tillkommit. Under de kommande åren kommer utrymmet för inomhusmotion att minska med minst 3 211 m², eventuellt också mer, och enligt de beslut som hittills fattats kommer det att finnas cirka 530 m² mer motionsutrymme. Ur grenarnas synvinkel har avlägsnandet av idrottssalar haft störst inverkan på laggymnastik och innebandy samt kommer att påverka, förutom dessa grenar, även volleyboll, basket, futsal och handboll. En utmaning för stadens motionsplatsnätverk är också att kvadratmetrarna för inomhusmotion delas in i flera små utrymmen

som inte erbjuder idrotts- och motionsföreningar möjlighet till grenliknande träning. Även anordnandet av evenemang, matcher och tävlingar kräver större idrottshallar.

För närvarande är cirka 85 % av skolornas idrottshallar under 500 m² (figur 1). Det finns en bollhall på över 1 000 m² i hela motionsplatsnätverket i Åbo: Kuppis bollhall öppnades 2018. Skolornas basutrustade idrottssalar på under 500 m² lämpar sig ur grenarnas synvinkel i teorin endast för att träna volleyboll, där planområdets storlek är minst 360 m² med varningsområden. Den officiella minimistorleken på en basketplan med varningsområden är 510 m² och handbolls-, futsal- och innebandyplan 924 m². För banan för rytmisk gymnastik och laggymnastik skulle det räcka med ett cirka 260 m² stort utrymme, men en flexibel bana som är väsentlig för grenen saknas i skolornas idrottssalar. Dessutom borde höjden i utrymmet vara 10–12 meter, medan höjden i skolornas idrottssalar i huvudsak är cirka 6–7 meter.

Figur 1. Åbos kommunala inomhusidrottssalar och -hallar enligt storlek

Ovan nämnda ändringar i nätverket av motionsplatser påverkar idrotts- och motionsföreningarnas verksamhet i Åbo, vilket minskar deras motionsförhållanden och försämrar deras verksamhetsförutsättningar. Det är också mycket utmanande att genomföra skolgymnastik, eftersom de motionsutrymmen som behövs för gymnastikundervisningen inte beaktas i utredningen av lösningar för tillfälliga lokaler. Förutom inomhusidrottssalarna är även utomhusplaner i anslutning till skolorna viktiga idrottsplatser för skolgymnastik, småbarnspedagogik, idrotts- och motionsföreningar samt som meröppet för kommuninvånare i olika åldrar. Placeringen av skolreoveringarnas tillfälliga lokaler, tillbehör eller fordon på utomhusplanerna gör det i praktiken omöjligt att motionera och ordna motion.

PRISSÄTTNING AV OCH UNDERSTÖD FÖR MOTIONSPLATSER

Alla Åbo stads motionsplatser har ett kalkylerat teoretiskt pris per användningstimme, som bland annat påverkas av hyran för lokalen/området, driftsutgifterna och personalkostnaderna. Vissa motionsplatser är mer kostnadseffektiva än andra och vissa har mindre utgifter per användningsgång än andra motionsplatser. Varje motionsplats har en timhyra per kundgrupp som bestäms av Idrottsnämnden. Träningssturer som är reserverade för personer under 20 år betalas i praktiken till 100 procent med stadens skattemedel, dvs. de är avgiftsfria för användarna. Åbo stad bekostar en del av hyran för idrottsturer och idrottsevenemang för personer över 20 år samt personer under 20 år i Kuppis bollhall och Impivaara simhall. Detta ekonomiska stöd kallas subvention: användarna betalar endast en liten del av kostnaderna för att investera i och underhålla motionsplatsen.

Lokalsubventionerna varierar mellan olika motionsplatser. Subventionsbeloppen påverkas av kostnaderna för underhåll av motionsplatsen, antalet turer och inkomsterna från användningen av motionsplatsen. Hyrorna för motionsplatser ger årliga inkomster på cirka 1,1 miljoner euro (2019). Som jämförelse får man årligen cirka 2,9 miljoner euro (2019) i intäkter från motionsplatser och -tjänster för dem som motionerar på egen hand, inklusive bland annat försäljning av motionsarmband vid siminrättningar och gym samt produkter för aktivering av motion.

Åbo stads stöd för motionsförhållanden

Åbo stads viktigaste ekonomiska stöd för användningen av motionsförhållanden är lokalsubventionering. År 2019 subventionerade staden kalkylmässigt motionsplatserna med sammanlagt cirka 6,4 miljoner euro, varav cirka fem miljoner euro bestod av turer för personer under 20 år. Utöver lokalsubventionen stöder staden idrotts- och motionsföreningar i Åbo med årliga motions-, kompetens- och verksamhetsbidrag som beviljas av idrottsnämnden. År 2019 beviljades cirka 1,4 miljoner euro i bidrag. Cirka hälften av understödsanslagen har reserverats för bidrag för motionsförhållanden: Ersättning av hyror för träningslokaler, byggande och grundlig renovering av motionsanläggningar, utarbetande av orienteringskartor samt inriktade specialbidrag. Förutom idrottsnämndens bidrag för förhållandena stöder staden Åbohallen ekonomiskt i olika former (nuvarande Gatorade Center), Marli Areena, verksamheten vid Hirvensalo skidcenter samt utarbetande av orienteringskartor och underhåll av fasta kontroller. Bidragsformen som stöder verksamheten vid områdenas simhallar upphör 2021.

År 2019 delades sammanlagt 704 421,51 euro ut som ovan nämnda bidrag på grund av ogynnsamma förhållanden. Av detta bestod cirka 90 % (cirka 630 000 €) av bidrag för ersättning av hyror för träningslokaler, vilket är den största enskilda motionsbidragsformen. Bidrag för ersättning av hyror för träningslokaler beviljas för närvarande till föreningar i Åbo för motionsverksamhet för personer under 20 år. Syftet med bidraget är att stöda motions- och idrottsföreningarnas kostnader för förhållandena eftersom kommunala motionslokaler inte kan erbjudas till alla användare eller jämlikt för alla grenar. Målet är att motionsförhållandena inte ska höja priset.

Bidraget har två kategorier enligt vilka bidragsprocenten fastställs. Kategori 1 är grenar som inte har en kommunal träningsplats eller som inte har tillräckligt med träningsutrymme i stadens nätverk av motionsplatser. I kategori 2 ingår grenar som har en kommunal motionsplats, men som också använder andra träningslokaler i sin verksamhet. Målnivån för kategori 1 är 55–60 % och målnivån för kategori 2 är 5–10 % av de faktiska kostnaderna. År 2019 beräknades bidragssummorna för kategorierna enligt 52,13 % och 5 %. Bidrag betalades för användning av sammanlagt 40 olika motionsplatser. Kategori 1 hade 36 sökande och kategori 2 hade 13 sökande. Dessutom fick tre sökande bidrag i båda kategorierna.

Förutom bidrag för ersättning av hyror för träningslokaler är bidrag för byggande och grundlig renovering av motionsplatser ett väsentligt bidrag med tanke på utvecklingen av nätverket av motionsplatser. Med bidraget stöds anläggandet av nya motionsplatser samt utvidgningar och mindre grundläggande saneringsprojekt. För närvarande är anslaget i första hand avsett för objekt med låga byggnads- eller ombyggnadskostnader; kostnaderna uppgår högst till några hundratusen euro. Bidraget utgör högst 30 % av de faktiska kostnaderna. År 2019 var anslaget för byggande av motionsplatser 50 000 euro och år 2020 30 000 euro. Av dessa användes 9 870,51 € för grundlig renovering av motionsplatser 2019. Av detta anslag riktades 30 000 euro till Hirvensalo skidcenter och de återstående anslagen överfördes till bidrag för ersättning av hyror för träningslokaler.

Jämlikhet i prissättnings- och bidragssystemet

I det nuvarande prissättnings- och bidragssystemet finns det flera rutiner som borde uppdateras som stöd för ett mer jämlikt beaktande av användarna. Användningen av avgiftsfria kommunala motionsplatser för träningsverksamhet för personer under 20 år innebär 100 % stöd. Med bidraget för ersättning av träningslokaler stöds dock högst 55–60 % av användningen av privata motionsplatser för verksamhet för personer under 20 år. Eftersom det inte finns kom-

munala motionsutrymmen för alla användare bör detta beaktas även i prissättningen av motionsutrymmena och/eller bidragsdelen. På så sätt skulle det ur idrottsutövarnas synvinkel inte vara någon skillnad vilken gren man utövar. Om staden å andra sidan inte har möjlighet att investera i nya nödvändiga objekt i nätverket av motionsplatser skulle det vara viktigt att överväga en uppdatering av bidragsmodellen för byggande av motionsställen. Denna uppdatering borde utformas så att den bättre än tidigare skulle uppmuntra till uppkomsten av privata motionsplatser.

Vid sidan av föreningsledd hobbyverksamhet är det viktigt att beakta jämlikheten mellan dem som motionerar på egen hand och dem som utövar föreningsverksamhet med tanke på prissättningen av motionsplatser. Även om användningen av kommunala motionsförhållanden i huvudsak är avgiftsfri på de turer som reserverats för personer under 20 år, betalar de användare som motionerar på egen hand för användningen av de kommunala motionsplatserna från och med 4 års ålder. Till exempel är besök på siminrättningar avgiftsbelagt från och med 4-årsåldern, även om simhallens turer i föreningsverksamheten är avgiftsfria för personer under 20 år. Samma prissättningsprincip tillämpas också i Kuppis idrottshall, som är avgiftsbelagd från 4-årsåldern, men medlemmar under 20 år i friidrottsföreningar i Åbo betalar inte för användningen av hallen.

Sett ur perspektivet för stöd för stadsbornas motionsaktivitet förekommer ojämlikhet mellan idrottsaktörer under 20 år och idrottsaktörer över 20 år. Staden erbjuder avgiftsfria motionsutrymmen och bidrag för användning av privata motionsutrymmen för personer under 20 år. Priserna för kommunala motionsplatser för personer över 20 år är förmånligare än marknadspriserna, men för närvarande finns det ingen bidragsform för privata motionsplatser för personer över 20 år. Utöver de motionsplatser som motionstjänsterna administrerar delar stadens servicehelhet för välfärd in föreningarnas turer i egna utrymmen, där det också ordnas motionsinriktad verksamhet. Det finns en prislista för hyra av lokaler i tre steg (sosterlk 19.4.2016 § 76). I praktiken är största delen av de sökande organisationer vars aktiviteter stöder verksamheten inom social- och hälsovården, varvid ingen avgift tas ut för användningen av lokalerna.

Jämförelse av bidrags- och motionsutgifter mellan de största städerna

När man granskar bidrags- och motionsutgifterna i Finlands största städer placerar sig Åbo i jämförelsen av nettoutgifterna för motion per invånare i botten med 109 euro/invånare (bild 1). Med tanke på enbart verksamhets-, miljö- och investeringsunderstödsutgifterna är Åbo dock

på tredje plats (6,09 €/invånare) efter Helsingfors (12,39 €/invånare) och Esbo (11,38 €/invånare). Av detta kan man dra slutsatsen att Åbo i förhållande till folkmängden satsar mindre på motionsplatser än andra städer, men på motsvarande sätt beviljar det tredje största understödet för motion i förhållande till invånarantalet. När man dessutom beaktar inkomsterna från motionsplatserna, som man i andra städer förutom Åbo och Uleåborg också samlar in från hyror och motionsplatser för barn och unga, kan man tolka att till exempel Tammerfors satsar kraftigt på att upprätthålla och utveckla kommunala motionsplatser. Dessutom skiljer sig Uleåborg tydligt från jämförelsen i fråga om bidrag för byggande av motionsplatser.

Kaupunki	Avustus toimintaan	Avustus olosuhteisiin	Avustus investointiin	Väkiluku	Liikuntamenot / asukas
Helsinki	2 000 000 €	6 130 000 €	0 €	656 600	125 €
Espoo	1 410 000 €	1 930 000 €	0 €	293 600	141 €
Turku	530 000 €	620 000 €	30 000 €	194 000	109 €
Tampere	740 000 €	0 €	0 €	242 000	141 €
Oulu	230 000 €	220 000 €	780 000 €	207 800	108 €
Vantaa	400 000 €	330 000 €	0 €	237 200	100 €
Jyväskylä	140 000 €	0 €	0 €	143 000	119 €
Kuopio	300 000 €	400 000 €	0 €	120 300	169 €
Pori	360 000 €	40 000 €	0 €	83 700	114 €
Lahti	150 000 €	0 €	0 €	120 300	123 €

Bild 1. Jämförelse av understöds- och motionsutgifter mellan större städer 2019.

BEHOVSUTREDNING FÖR KÄRNMOTIONSPLATSER

Bilaga 3 presenterar mer detaljerat användningen av motionsplatser som är i behov av behovsutredning, och huvudanvändargrupper, fastigheternas nuvarande skick, användarnas synpunkter på idrottslokalernas utvecklingsbehov samt preliminära framtidsplaner för varje motionsplats. De slutliga besluten om bland annat placering och innehåll fattas i detaljerade behovsutredningar och projektplaner för varje motionsplats.

Användarnas synpunkter har sammanställts av enkäter som genomfördes 2020. Med enkäterna utredde man utvecklingsobjekt i anslutning till Åbo stads motionsplatsnätverk samt grenarnas behov av träningslokaler i framtiden ur synvinkeln både för de som motionerar på eget bevåg, och de som deltar i organiserad idrott. Med frågorna utreddes också föreningarnas egna resurser och framtidsplaner med tanke på eventuella egna byggprojekt för motionsplatser. Dessutom har resultaten från enkäten för idrottssällskap som genomfördes år 2019 utnyttjats i anslutning till motionsförhållandena.

Elektroniska enkäter skickades våren 2020 till Alfa idrottscentrum, Lintula gymnastik- och cirkussal, Impivaara fotbollshall, Impivaara ishall och de föreningar som huvudsakligen använder Kuppis idrottshall. Till andra motions- och idrottsföreningar i Åbo som inte var huvudanvändare av en viss kommunal motionsplats skickades i juni 2020 en elektronisk enkät om det kommunala motionsplatsnätverket som helhet och utvecklingsidéer för det. Sammanlagt 90 föreningsaktörer besvarade enkäten. Utöver enkäterna ordnade idrottstjänsterna i början av hösten 2020 flera grenspecifika möten om förhållandena för föreningar i Åbo. Grundskolorna tillfrågades om skolgymnastikens perspektiv på motionsplatsnätverkets nuläge och dess utvecklingsbehov. Man fick sammanlagt 45 svar. Även Åboregionens idrottsakademi hördes om deras behov gällande motionsförhållanden under de kommande åren. Kommuninvånarna deltog för sin del i arbetet med att uppdatera motionsplatsnätverket för att berätta om sina egna synpunkter med hjälp av enkäten Kaikkia liikuttava Turku, som genomfördes elektroniskt på plattformen Din åsikt sommaren 2020. Man fick sammanlagt 218 svar.

I tabell 1 beskrivs antalet besök på motionsplatserna och bokningsgraderna för år 2019. För bokningsgradernas del har kvällstiderna på vardagar tagits med i granskningen. För bokningsgraderna betyder 100% att utrymmet är i bruk under hela den tid det är öppet. Bokningsgraderna visar att de objekt som granskas används mycket aktivt i motions- och idrottsföreningarnas verksamhet. För Alfa idrottscentrum har man beräknat ett medeltal för alla dess sju olika motionsförhållanden. Alfes utrymmen för redskapsgymnastik används nästan till 100 %, medan till exempel brottningsmattor och bordtennis enligt statistiken från bokningskalendern används cirka 40-50 % av tiden. Det är inte möjligt att boka turer i alla lokaler, så det är inte möjligt att föra statistik över bokningsgraden för dessa lokaler. Användningen av dessa lokaler följs upp med hjälp av antalet besök.

Tabell 1: Användningen av motionsobjekt för vilka behovsutredning ska göras.

Motionsställe	Antal besök 2019	Bokningsgrader 2019 **	Huvudanvändargrupper
Impivaara fotbollshall	72 200	86,48 %	Föreningar, Åboregionens idrottsakademi, skolor, daghem, självständiga motionärer
Impivaara ishall	109 000	95,95 %	Föreningar, Åboregionens idrottsakademi, skolor, daghem, självständiga motionärer
Kuppis utebad	49 500	-	Självständiga motionärer
Kuppis idrottshall	230 100	-	Föreningar, Åboregionens idrottsakademi, skolor, daghem, självständiga motionärer
Alfa idrottscentrum	144 500	74,62 %	Föreningar, Åboregionens idrottsakademi, skolor
Lintula gymnastik- och cirkuslokal	46 300	98,67 %	Föreningar
Petrelius simhall	75 000	-	Självständiga motionärer
Samppalinnä bollhall *	22 100	97,31 %	Föreningar, Åboregionens idrottsakademi, skolor, daghem
Totalt / medeltal	748 700	90,61 %	

* Användningen av skolorna vardagar kl. 8-16 har inte statistikförts i antalet besök

** Bokningsgrad vardagar kl. 16–21

Impivaara fotbollshall

Impivaara fotbollshall, som byggdes år 1980, erbjuder träningsförhållanden för fotboll året runt. I hallen utövas dessutom boboll, lacrosse, rugby, amerikansk fotboll och baseboll. Huvudanvändarna är motions- och idrottsföreningar, men dagtid används även fotbollshallen av Åboregionens Idrottsakademi, skolgymnastik och småbarnspedagogik. I hallen finns dessutom turer för allmänheten som Åbo stad ordnar och som alla som vill kan delta i gratis. Hallens hobbyanvändning är aktiv särskilt från november till mars, då hallens bokningsgrad på vardagskvällar och veckoslut är nästan 100 %. Detta medför stora utmaningar med tanke på turfördelningen, då antalet sökande är flera gånger större än antalet turer som fördelas. Sommartid, när hobbyutövarna rör sig på utomhusplaner, används fotbollshallen mindre, vilket påverkar den totala bokningsgraden för året. Officiella matcher kan inte ordnas i hallen eftersom fältet inte uppfyller de mått som krävs (minst 64 m x 100 m). Fotbollsföreningarna önskar i första hand en fullskalig fotbollsplan med ett tillräckligt skyddsområde samt extra träningsutrymmen i anslutning till hallen.

I den uppvärmda fotbollshallen i Impivaara finns sammanlagt 5 403 m² utrymme. Här täcker en konstgräsplan med yta av gummikross 4 377 m² (45 m x 90 m), en läktare med cirka 200 platser 299 m² samt ett träningsutrymme på 51 m². Resterande 676 m² består av omklädningsrum, lagerutrymmen, serviceutrymmen och entréhallar. År 2019 gjordes konstruktionsöppningar i en fotbollshall. Enligt resultaten förekommer det bland annat rikligt med luftläckage i hallen, värmeförlusten är betydande och eltekniken och VVS-tekniken är i slutet av sin livscykel.

Det har gjorts en projektutredning om Impivaara fotbollshall som blev klar sommaren 2019. Målet med projektutredningen var att hitta en gemensam syn på om det i framtiden lönar sig att renovera fotbollshallen eller ersätta den med en nybyggnad. Utgående från den konditionsbedömning som gjordes år 2018, de reparationsbehov som framkom i samband med underhållsarbetena samt de funktionella ändringsbehoven, kom arbetsgruppen fram till att det inte är förnuftigt att rekommendera en grundlig renovering av fotbollshallen, utan att hallen ska ersättas med en nybyggnad.

Alternativen för nybygge av en fotbollshall är en övertryckshall som täcker fältområdet eller en uppvärmd fotbollshall med fast stomme. Investeringskostnaderna för övertryckshallen är mindre än för en fotbollshall med fast konstruktion. Å andra sidan är livscykelkostnaderna för en hall med fast konstruktion stabilare när man jämför bland annat underhållskostnaderna, effekterna av extrema väderfenomen och eventuell skadegörelse på underhållet samt nödvändiga uppdateringar av strukturerna. Ur ett helhetsperspektiv ser man således fotbollshall med fast konstruktion som ett bättre alternativ.

Enligt bidragssuppgifterna från fotbollsklubbarna i Åbo (2019) köps turer från privata fotbollshallar och -planer cirka 1 000 h / vintersäsong. Förutom Impivaara fotbollshall och en kommunal uppvärmd konstgräsmatta är två bubbelhallar och en uppvärmd konstgräsmatta i vinterbruk. På grund av det höga antalet utövare och användningsgraden samt utvecklingen av vinterträningförhållandena är det motiverat att den nya fotbollshallen kommer att innehålla en fullstor fotbollsplan i stället för den nuvarande planen som inte är fullstor. Således ska markområdet vara tillräckligt stort för att bygga en stor hall och nödvändiga tilläggsutrymmen. I praktiken skulle det vara möjligt att bygga den på stället där det finns en fullskalig fotbollsplan eller på en ny plats inom de gränser som planläggningen tillåter. Med tanke på markanvändningen och planläggningen är Impivaara och Artukais de bästa alternativen för den nya fotbollshallens läge. Om man planerar att placera den nya byggnaden som ersätter ishallen i Impivaara på den nuvarande fotbollshallens plats i Impivaara, bör man börja bygga fotbollshallsprojektet först. Planen är att Impivaara fotbollshall ska användas tills en ny fotbollshall byggs.

Impivaara ishall

Impivaara ishall, som färdigställdes år 1981, är den ena av de kommunala ishallarna i Åbo och en viktig regional plats för isidrott. Hela ishallen är 6 293 m², varav hall A täcker 2 461,50 m² och hall B 2 430,50 m². I båda hallarna finns en isrink som är 29 m x 60 m stort. Ishallen har fyra läktare med ståplatser som alla rymmer cirka 300 åskådare. Cirka 1 400 m² har reserverats för omklädningsrum, service- och lagerutrymmen, tekniska utrymmen, kafé, entréhallar samt personalrum. År 2019 utarbetades en preliminär projektutredning om Impivaara ishall. Som slutsats av utredningen

rekommenderas att hallen ersätts med ett nybygge i stället för att renoveras. I en konditionsundersökning som gjordes i samband med projektutredningen (4/2019) konstaterades att bland annat hallens elsystem, VVS-anordningar, konstruktioner (dörrar, fönster, yttertak) samt att grunden måste förnyas inom 5-10 år.

Impivaara ishalls största användargrupper är ishockey- och konståkningsföreningarna i Åbo. Dessutom ordnas turer av ringettesällskapet, ishockey- och rinkbollsgrupper, skolor, daghem samt stadens skridskoåkning för allmänheten. Föreningarna anser att de viktigaste utvecklingsobjekten är utrymmen för kompletterande träning, som för närvarande inte finns i Impivaara ishall. Även att lager- och förvaringsutrymmena är så små ses som problematiska i den nuvarande hallen. Dessutom motsvarar mängden istid inte föreningarnas behov i förhållande till antalet utövare.

I den nya ishallen som ersätter Impivaara ishall föreslås tre rinkar i stället för de nuvarande två. Detta har motiverats med att antalet hobbyutövare i isidrottsföreningarna har ökat och därmed även behovet av turer, samt med att naturisfältsnätverket har dålig tillgänglighet på grund av det allt varmare klimatet. Ishockey- (1 288 h) och konståkningsföreningarna (640 h) i Åbo köpte under perioden 2019-2020 sammanlagt 1 928 timmar istid i Åbo och grannstädernas privata ishallar utöver sina kommunala isturer. Om detta skulle placeras i en isrink på vardagskvällar och veckoslut skulle man med ett gemensamt timantal fylla rinken i cirka 31 veckor, dvs. en säsong. Mer isutrymme skulle också skapa möjligheter för kommuninvånarna att motionera på egen hand i form av skridskoåkning för allmänheten samt för att ordna skolornas isidrott. Planen är att Impivaara ishall ska användas tills en ny ishall byggs.

Regionalt har man funderat på att bygga en ny ishall i Impivaara eller Artukais. Om den nya ishallen skulle komma till Impivaara skulle det vara möjligt att inleda genomförandet av ishallprojektet när fotbollshallen har rivits. När man kartlägger lägesalternativen för den nya ishallen är det också viktigt att fundera över den regionala täckningen för ishallnätverket i hela staden.

Kuppis utebad

Kuppis utebad, som öppnades år 1912, är det ena av utebaden i Åbo och en viktig motionsplats sommartid. Användningen påverkas förutom av vädret även av bland annat badsträndernas årliga algsituation. Området har en bassäng på 50 m och en på 25 m, barnbassäng, plaskbassäng och vattenrutschbana. Bassängerna omges av en gräsmatta där det också finns lekredskap för barn. Dessutom finns det ett tak för badvakter, omklädningshytter, duschar, en servicebyggnad, personalrum och ett förråd. I området finns ingen bastu. I anslutning till Kuppis utebad finns den privatägda

restaurangen Kuppis Paviljong, som sköter utebadets biljettförsäljning samt ansvarar för kiosk tjänsterna. Området är i sin helhet cirka 9 140 m², varav bassängerna fyller cirka 1 790 m² och byggnaderna cirka 2 010 m².

Utomhusbassängen är särskilt avsedd för barnfamiljer, men den erbjuder goda badmöjligheter för simmare i alla åldrar. Utanför öppettiderna ordnas populär vattengymnastik i utebassängen. På kvällarna används utebadet av simföreningar. Användarna anser att det viktigaste utvecklingsbehovet vid utebadet är att bygga en bastu och utvidga dusch- och omklädningsrummen, eftersom de upplevs som för trånga i förhållande till det nuvarande antalet användare. Man önskade också att bassängkapaciteten vid utebadet skulle ökas. Utebadet är en väsentlig del av den unika Kuppisparken, där bland annat Barnkulturcentret Äventyrsparken och Trafikstaden ligger. Sommartid är Kuppisområdet ett av Åbos turiststrumfkort, särskilt för barnfamiljer.

År 2017 lät man göra en konditionsbedömning av utebadet, som talar för behovet av en grundlig renovering av utrymmena. I undersökningen konstateras att miljöbelastningen av bassängernas betongkonstruktioner är större än normalt på grund av att ytorna på utsidan inte är skyddade. På vintern ökar grundvattnet väsentligt köldb belastningen på betongkonstruktionerna och på sommaren försämras ytornas hållbarhet av de kemikalier som tillsätts i badvattnet. Även det nuvarande vattenbehandlingssystemet och rörsystemen har tekniska och funktionella brister.

Ombyggnaden av Kuppis utebad har prioriterats som det första objektet på investeringslistan. Det dåliga skicket på utomhusbassängerna och byggnaderna i området höjer de årliga underhålls- och reparationskostnaderna för utebadet till en anmärkningsvärt hög nivå (cirka 110 000 euro / år) och en ombyggnad skulle således avsevärt höja livscykelkostnaderna för utebadet. Utgångspunkten för renoveringen är att bassängkapaciteten förblir oförändrad. För de övriga inomhusutrymmenas del har man planerat att bygga varma dusch- och omklädningsrum samt funderat på behovet av bastu. Utebadets läge ändras inte. Användarna hänvisas till SampPALINNA utebad under grundrenoveringen av Kuppis utebad. Utnyttjandet av Petrelius simhall som tillfälliga objekt vid Kuppis utebad under renoveringstiden granskas när den slutliga tidtabellen fastställs.

Kuppis idrottshall

Kuppis idrottshall, som blev färdig år 1971, ligger i den idylliska Kuppisparken. Hallen är i sin helhet 10 813 m², indelad i friidrottsförhållanden på övre våningen (5 134 m²), gymutrymmen på nedre våningen (332 m²) samt Kuppis skjutbana (1 304 m²) och Kuppis bowlinghall (903 m²). Resten av utrymmena utgörs av omklädningsrum, dusch, bastu, förråd och serviceutrymmen. På övre våningen i hallen finns en 170 meter lång roterande löparbana med fyra banor, en 100 meter lång löpsträcka,

roddmaskiner, en läktare med 1 000 sittplatser, platser för längd-, höjd- och stavhopp samt kulstötning. Dessutom finns det en kallbassäng i nedre våningen. Den högsta punkten i den välvda hallen är 16 meter.

Huvudanvändarna av Kuppis idrottshall är friidrottare, skyttar och bowlare. Skjutbanans verksamhet sköts av Turun Seudun Ampujat ry och Arcus ry. Turun Pelailuliitto ry ansvarar för bowlinghallens verksamhet. Idrottshallens övre våning fungerar också som kompletterande träningsutrymme för flera olika grenar. En gång i veckan samlas flera hundra aktiva män över 60 år som hör till idrottsklubben Aarnen Talli. Dessutom erbjuder hallens övre våning mångsidiga förutsättningar för olika evenemang och är vid sidan av Kuppis bollhall en annan viktig plats för motionsevenemang i Åbo. Idrottshallens huvudanvändargrupper är i allmänhet mycket nöjda med de nuvarande motionsutrymmena. På vardagskvällar under vintersäsongen överbelastas dock hallens övre våning ofta. Dessutom ser användarna en förstoring av de kompletterande träningsutrymmena som ett utvecklingsobjekt.

Över Kuppis idrottshall (9/2020) har upprättats ett intyg över bedömning av byggnadens strukturella säkerhet. Enligt den ska rötskador orsakade av felaktig detalj i stammens limträbåge repareras och anslutningen förstärkas. Dessutom bör djupa sprickor i närheten av borstfogen, sprickor i området med vattenläckage och sprickor orsakade av ventilationskanalerna repareras. Dessutom bör vattenavrinningen på yttertakets förbättrats så att vatten som rinner därifrån inte rinner över grundkonstruktionerna och ökar fuktbelastningen. Kuppis idrottshall är skyddad med beteckningen SR-2 i detaljplanen, så den bör i första hand granskas med hjälp av byggnadens renoveringsalternativ. En byggnad med beteckningen SR-2 är värdefull med tanke på stadsbild och byggnadskonst. Byggnaden får inte rivas utan tvingande skäl och utanför manteln får inte utföras sådana tillbyggnads- eller ändringsarbeten som förstör fasadernas och yttertakets grundform.

Kuppis idrottshall är ett objekt som skyddas i detaljplanen, så byggnaden bör granskas ur en renoveringssynvinkel. På grund av skyddsstatus kommer en grundlig renovering av byggnaden att kräva noggrann planering och har därmed planerats preliminärt som det sista objektet som ska genomföras. I samband med renoveringen är det också möjligt att uppdatera hallens motionsförhållanden. När behovsutredningen görs är det viktigt att fundera på en effektiv och mångsidig användning av idrottshallen under åren efter grundrenoveringen. Som ett alternativ kan man granska till exempel byggandet av en ny friidrottshall på en annan plats och omvandlingen av Kuppis idrottshall till en allaktivitetshall, som på ett mångsidigare sätt betjänar olika användargrupper, såsom gymnastikgrenar och skolgymnastik. Innan en grundlig renovering inleds ska behövliga tillfälliga lokaler utredas för hallens nuvarande huvudanvändargrupper. Under våren, sommaren och hösten kan man med hjälp av utomhusmotionsförhållanden ersätta den huvudsakliga användningen av idrottshallen, men

särskilt de tillfälliga utrymmena vintertid kommer att vara utmanande om det inte finns något annat motsvarande utrymme.

Alfa idrottscentrum

Idrottscentret Alfa togs i idrottsbruk år 1998. Den ligger i fastigheten som ägs av Liikunta Barker Oy i stadsdelen Raunistula, cirka 2,5 kilometer från Åbo centrum. Huvudanvändare av Alfa är idrotts- och motionsföreningar samt skolgymnastik och Åboregionens idrottsakademi. För närvarande finns det ingen möjlighet att använda Alfa på egen hand. Alfa har de förhållanden som Åbo stad erbjuder för flera grenar som har behov av utrustning med specialkrav.

Hysesavtalet för idrottscentret Alfas lokaler höll på att löpa ut 31.12.2023, men sommaren 2021 förnyades avtalet fram till 31.12.2028 (sf 14.6.2021 § 156). När hyresavtalet för Alfa upphör har staden inget annat ersättande utrymme i sitt befintliga nätverk av motionsförhållanden för redskapsgymnastik, brottning, boxning, viktlyftning, bordtennis och budogrenar. De som använder idrottscentret Alfa betonar att idrottscentret är en livsviktig träningsmiljö för de flesta föreningar som tränar där. Ungefär en tredjedel av föreningarna upplever dock att storleken på Alfas utrymmeskapacitet och antalet turer begränsar deras verksamhet samt rekryteringen av nya utövare. I Alfa borde man enligt användarna dessutom utveckla lokalernas renlighet, ventilationen samt förbättra akustik och portsystem.

Idrottscentret Alfa har totalt 4 221 m² idrottsutrymmen samt 633 m² omklädningsrum och entréutrymmen. Idrottsförhållandena fördelas mellan redskapsgymnastik (1 345 m²), budogrenar (1 074 m²), brottning (570 m²), bordtennis (553 m²), boxning (366 m²) och viktlyftning (313 m²). Idrottsutrymmena är cirka 4-6,7 meter höga. I samband med förnyandet av hyresavtalet beslöt stadsfullmäktige (14.6.2021 § 156) att hyra ytterligare 1 634 m² från fastigheten. Avsikten är att omvandla det till idrottsbruk under våren 2022. Efter ändringsarbetena finns det sammanlagt 6 488 m² utrymme. I samma byggnad finns dessutom Salibandy Areena (2 417 m²), som ägs av föreningen och där det fanns två fullstora innebandyrinkar. Det har dock planerats annan verksamhet för lokalen och därför finns det från och med hösten 2021 bara en innebandyrink.

Alternativen för att ersätta idrottscentret Alfa är en stor idrottshall eller flera mindre separata ersättande motionsutrymmen för olika grenförhållanden. Vid placeringen av idrottslokalerna för olika grenar har man funderat på alternativa lösningar bland annat i Artukais lokaler i Åbo Mäss- och kongresscentrets utrymmen. Med tanke på gymnastikgrenarna är utrymmets höjd en betydande faktor. Idealbehovet för redskapsgymnastik är minst åtta meter. Budogrenar, brottning, boxning, viktlyftning

och bordtennis kan kombineras till exempel med gymnastikgrenar i samma byggnad eller alternativt placeras i andra potentiella utrymmen. Utgångspunkten för antalet kvadratmeter är att ersätta åtminstone de befintliga utrymmena med beaktande av antalet utövare av grenen samt användarnas utrymmesbehov. För att trygga användningen av motionsförhållandena bör man beakta att hyresavtalet för Alfas idrottslokaler fortsätter tills den nya ersättande lokalen är färdig. På så sätt undviks tilläggskostnader som orsakas av lösningar för tillfälliga lokaler.

Lintula gymnastik- och cirkuslokal

Lintula gymnastik- och cirkuslokal ligger på femte våningen i Åbo centrum i fastigheten Kiinteistö Oy Turun Lintula. Hyresavtalet för lokalerna i Lintula gäller tills vidare. Gymnastiksalen är cirka 900 m², varav gymnastik har cirka 600 m² (21 m x 29 m) och cirkus knappt 300 m² (13,5 m x 21 m). Salen är 9,6 meter hög. Utrymmet är indelat i egna delar med en mellangardin. I gymnastikutrymmet finns två underdimensionerade gymnastikmattor. På cirkussidan finns bland annat en voltgrop, olika trampoliner, trapetser, rep och andra redskap. Omklädningsrummen är sammanlagt cirka 60 m² och ligger en våning under gymnastiksalen.

Gymnastikförhållande används i huvudsak av föreningarna för rytmisk gymnastik i Åbo och Åboregionens Idrottsakademi. Cirkussalens huvudanvändare är Turun Sirkus ry, vars verksamhet består av cirkusutövare och beställningsgrupper i olika åldrar. Användarna betonade att de viktigaste utvecklingsbehoven är att förnya golvet så att det stöder grenförhållandena samt att dämpa/avlägsna ljud- och bullerolägenheter. Dessutom uppmärksammades de stora temperaturväxlingarna i utrymmena.

På grund av sin höjd lämpar sig Lintula som träningsmiljö för rytmisk gymnastik. I lokalen finns dock ett gammalt trägolv som inte är optimalt träningsunderlag under gymnastikmattan. Med tanke på förhållandena för rytmisk gymnastik ska träningsunderlaget vara flexibelt ringgolv som dämpar slag och stötar som uppstår under grenträningen. Det är inte möjligt att bygga ett ringgolv (14 m x 14 m) som skulle godkännas av Internationella gymnastikförbundet, eftersom den på grund av sin storlek inte ryms i stället för en av de nuvarande gymnastikmattorna. Byggandet av ett ringgolv skulle innebära att den ena gymnastikmattan tas ur bruk. Bullret i utrymmet och temperaturväxlingarna (15-40 grader beroende på årstid) medför också egna utmaningar för en ändamålsenlig användning av motionsutrymmet.

Med tanke på gymnastikgrenarna är utrymmets höjd en betydande faktor. Idealbehovet för rytm och laggymnastik är 10-12 meter. Optimala utrymmen för rytm och laggymnastik i det nuvarande kommunala idrottsanläggningsnätet är Kuppis bollhall (12 m) och Kuppis idrottshall (16 m). Det är dock

inte möjligt att permanent bygga det flexibla ringgolvet som grenarna behöver i Kuppis bollhall. De framtida lösningarna i Kuppis idrottshall påverkar ett eventuellt utnyttjande av den som förhållande för mattgymnastik.

Omplaceringen av cirkusförhållandena i Lintula preciseras tillsammans i takt med att ersättandet av de övriga motionsförhållandena framskrider. Utgångspunkten för antalet kvadratmeter är att ersätta åtminstone de befintliga utrymmena med beaktande av antalet utövare av grenen samt användarnas utrymmesbehov. För att trygga användningen av motionsförhållandena bör man beakta att hyresavtalet för Lintulas idrottslokaler fortsätter tills den nya ersättande lokalen är färdig. På så sätt undviks tilläggskostnader som orsakas av lösningar för tillfälliga lokaler.

Petrelus simhall

Simhallen som byggdes i Petrelus stadsdel år 1974 är en av de kommunala simhallarna som används på eget bevåg. Byggnadens storlek är 935 m², varav bassängutrymmet omfattar 417 m² och gymmet 70 m². Bassängutrymmet består av en 25 meters bassäng med fyra banor. År 2017 gjordes en behovsutredning om Petrelus, som inte fördes hela vägen till beslutsfattandet. I behovsutredningen granskades simhallens situation och skick med tanke på grundlig reovering. Enligt resultatet från den beredda behovsutredningen måste simhallens värmeväxlare, bassängrörsystem och elcentraler förnyas. Dessutom är avloppen och uppvärmningssystemen ursprungliga. Bassängkapaciteten i simhallen kan inte svara mot användarnas behov, men den nuvarande tomten möjliggör ändå inte en betydande utvidgning av bassängutrymmena.

Huvudanvändarna i Petrelus simhall är äldre. Även skolgymnastik och simföreningar använder Petrelus simhall. Under veckosluten ordnas simturer för kvinnor och män i simhallen. Ur användarnas synvinkel finns det behov av en 25 meters bassäng med minst åtta banor och en allaktivitets-/undervisningsbassäng. Dessutom önskar användarna ett större gym samt en utvidgning av simhallens nuvarande öppettider. Med tanke på läget hoppas man att den nya simhallen ligger på den östra sidan av Åbo med goda kollektivtrafikförbindelser.

Petrelus simhall med gym ska genomföras som ett nybygge, vilket gör det möjligt att omvärdera dess läge. Den nuvarande hallhelheten kan på grund av sin storlek inte svara på den rådande efterfrågan och dess tomt erbjuder inte möjlighet att utvidga simhallen. Det föreslås att den nya simhallbyggnaden byggs något större än Petrelus. Petrelus ersättande simhall och ett idealiskt läge för gymmet skulle vara i det centrala stadsområdet i Österås, där det finns många invånare, flera läroanstalter och företag, och som är lättillgängligt med olika färdssätt och från olika håll. På så sätt kan användningen av simhallen förutspås vara effektiv även dagtid. Detta stöder särskilt barns och ungas

samt äldre personers möjligheter att använda simhallens tjänster. Även med tanke på läget stöder Kuppis-Österås ett regionalt omfattande simhallsnätverk medan Impivaara simhall ligger väster om Åbo. Petrelius simhall och gym är planerade att användas tills nya ersättande lokaler byggs.

Samppalinna bollhall

Samppalinna bollhall är förutom Kuppis bollhall den enda idrottshallen på över 900 m² i det kommunala motionsplatsnätverket. Det är ett betydande tränings- och tävlingsförhållande särskilt för handboll, vars utövare är huvudanvändare av Samppalinna på vardagskvällar och veckoslut. I bollhallen motionerar förutom föreningsaktörerna även på skolorna i närområdet på dagtid, så bollhallens utrymmen används totalt sett effektivt och bokningsgraderna är höga. Användarna önskar att de kompletterande träningsutrymmena genomförs i bollhallen eller i dess närhet.

Samppalinna bollhall ligger i Centrum III-området i Samppalinna skolfastighet nära Idrottsparken. Skolfastigheten består av en skolbyggnad samt en 1 523 m² stor bollhall med en gymnastiksal på 942 m². Omklädningsrums-, lager-, service-, kafé- och läktarutrymmena är sammanlagt 582 m². En behovsutredning av Samppalinna bollhall har gjorts för några år sedan, men den har inte förts vidare till beslutsfattandet. Hösten 2019 gjordes en konditionsbedömning av skolfastigheten. Enligt den är bollhallen i tillfredsställande/dåligt skick och behöver därför renoveras grundligt. Bland annat borde man göra en noggrannare undersökning av bollhallens limträbalkar. Dessutom ska de noggrannare renoveringsbehoven i gymnastiksalen, kringutrymmena, läktaren och caféet bedömas.

Den näst största lokalen i nätverket av inomhusidrottssal är Samppalinna bollhall. Dess stora storlek och de höga bokningsgraderna talar för att den ska bevaras och vidareutvecklas. Om bollhallens framtid avgörs genom grundlig renovering, ska behovet av tillfälliga lokaler för skolgymnastik samt idrotts- och idrottsföreningsverksamhet utredas innan renoveringen inleds. Vid nybygge är målet att Samppalinna bollhall ska användas tills den nya idrottshallen blir färdig.

OMRÅDEN SOM GRANSKAS FÖR BYGGANDE AV MOTIONSPLATSER

I bilaga 4 utvärderas förutom Impivaara och Kuppis befintliga motionskluster även potentialen i Österås och Artukais områden som eventuella nya regionala motionsplatskluster samt Slottsstaden granskas med tanke på byggandet av framtida motionsplatser.

Impivaara

Impivaara är ett naturnära motionsplatskluster som utöver byggda inomhus- och utomhusmotionsplatser även erbjuder goda möjligheter till friluftsliv och att motionera i naturen. I Impivaara finns flera kommunala motionsplatser, såsom simhall, ishall, fotbollshall, bågskyttebana, en fullskalig naturgräsbelagd fotbollsplan, fyra tennisbanor samt vintertid Åbos enda snötäckta skidspår. Dessutom finns det flera privata motionsplatser i området, såsom tenniscentret (Jarkko Nieminen Areena), curlinghallen (Turku curling Arena), fotbollshallen (LähiTapiola-Areena), vattenparken (JukuPark) och Impivaara minigolf. Helheten i Impivaara, som består av kommunala och privata motionsplatser, erbjuder mångsidiga motionsmöjligheter för att både motionera fritt på egen hand och målinriktad greenträning.

Området vid Impivaara motioncentrum är en viktig del av stadens nätverk av grönområden. Norr om motionscentret finns en vidsträckt friluftsskog, som är ett viktigt rekreativområde både för staden och regionen. Motionscentret avgränsas delvis av Impivaara hassellund. Det är en skyddad naturtyp för vilken ett beslut om avgränsning har fattats.

Stadens cirka 20 hektar stora område för idrottscenter är i huvudsak ett V-område (rekreativområde) i den gällande generalplanen. I generalplanen finns också en symbolliknande VU-beteckning, som dock inte berör det egentliga idrottscentrets område. I Generalplanen 2029 som är under beredning, har idrottscentret anvisats med beteckningen VU (Område för idrotts- och rekreationstjänster avsett för idrottscenter). Skogsområdet norr om området har anvisats som rekreativområde med beteckningen V.

Impivaara ishall och fotbollshall håller på att nå slutet av sina livscykler, vilket gör det möjligt att omplacera motionsplatserna i området. Området kring ishallen och fotbollshallen har detaljplanerats till YU-tomten Kaerla-60-2, vars byggrätt är 16 300 k-m². Av tomtens byggrätt har för närvarande cirka 12 000 k-m² använts. På motionscentrumområdet har staden arrenderat ut ett cirka 2 hektar stort område till Jukupark Oy för vattennöjesparksverksamhet (avtalet gäller fram till 31.12.2039) och cirka ett hektar stort område till TKOMV Turku Oy för en privat fotbollshall (avtalet gäller fram till 30.9.2046). Arrendeavtalet för ett markområde på 1 200 m² för curlinghallen gäller fram till

31.12.2025. Det samma gäller minigolfområdet på 2 500 m². Utöver arrendeavtalen ska även Fortums kraftledning, som går genom motionscenterområdet beaktas i områdets kommande utvecklingsplaner. En annan begränsande faktor är körbanan för spårvagnslinjen mellan Impivaara fotbollshall och Eskontie.

Kuppis

Kuppis urbana motionsplatskluster ligger nära servicen i centrum, järnvägsstationen och det område som utvecklas i Österås, och det är lättillgänglig från olika håll i staden. Stadens skol- och daghemsnätverk har koncentrerats till detta område, vilket tryggar daganvändningen av områdets motionsplatser samt ökar den totala användningen av motionsplatserna. I området finns medicinska undervisnings-, forsknings- och diagnostikanläggningar samt tjänsterna vid Åbo yrkeshögskola, inklusive ett laboratorium för idrott och funktionsförmåga. Även Åbo yrkeshögskolas nya byggnader Kampus 1 och 2 kompletterar det omfattande högskoleutbudet i området, där synergifördelar för idrotten uppstår bland annat genom att fysioterapi- och rehabiliteringsverksamheten koncentreras till närmiljön. Dessutom ligger Kerttulin urheilulukio som koordinerar Turun Seudun Urheilukaatemia, Åbo universitets campusområde och Åbo universitetssjukhus enheter på kort avstånd från Kuppis.

Kuppis område för fysisk aktivitet erbjuder mångsidiga ramar för både motionärer och hobbygrupper i alla åldrar som motionerar på egen hand och för målinriktade grenidrottare och elitidrottare. I Kuppis finns två konstgräsplaner, varav den ena är uppvärmbar, sex naturgräsplaner, två stenmjölsplaner, en fotbollsstadion (Veritas Stadion), en bobollsstadion, Kuppis bollhall (9 500 m²) samt Kuppis idrottshall (10 813 m²), där det också finns en bowlinghall och en skjutbana. I Kuppisområdet finns dessutom konstisbana (Masken), utomhusmotionsutrustning, beachvolley-planer, BMX-bana, skateramp, petanquebanor, velodrom, Barnkulturcentret Äventyrsparken samt en privat ishall och en uppvärmbar konstgräsplan som upprätthålls av en privat aktör.

Den vidsträckt Kuppisparken består av två olika typer av parker: den historiska parken och motionscentrets område. Genom miljöministeriets beslut 2013 inrättades en Nationalstadspark i Åbo. Den historiska delen av Kuppisparken ingår i parken. I detaljplanen har Kuppisparken anvisats med beteckningen VP-1/s, dvs. som ett område vars miljö och landskaps särdrag ska bevaras. För idrottshallen och fotbollsstadions Olympialäktare anvisades skydds-beteckningar som arkitektoniskt värdefulla byggnader i detaljplanen som stärktes 3.8.2002. I den gällande generalplanen har Kuppisparken anvisats som rekreationsområde. I generalplanen har dessutom en symbolisk VU-beteckning märkts ut i parkens södra del.

I Generalplanen 2029 som är under beredning har parkens historiska del anvisats med beteckningen VPH/s Historiskt parkområde där miljön ska bevaras. Motionscentret har i sin tur i huvudsak anvisats med beteckningen VU. Kanten mot Lemminkäinengatan har anvisats med beteckningen VU-1 (Område för idrotts- och rekreationstjänster) för motionscenter och motionsrelaterad verksamhet. Staden har arrenderat ut Kuppis fotbollsstadions tomt Kuppis 12-1 till Kuppis Stadion Oy och ishallens tomt Kuppis 12-2 till Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli. Arrendeavtalen upphör 31.12.2049.

Österås

Österås ligger alldeles intill Kuppisparken, så med tanke på sitt läge kunde Österås skapa goda förutsättningar för att utvidga och diversifiera utbudet av motionsplatser i Kuppisområdet. I framtiden kommer det också att byggas ett däck ovanpå motorvägen som förenar områdena Kuppis och Österås med varandra. I enlighet med den nuvarande planen har man i första hand planerat att bygga bostads- och kontorsbyggnader i Österås, så motionsplatserna i området skulle göra serviceutbudet mångsidigare och liva upp området på kvällar och veckoslut. Liksom i Kuppis skulle också läroanstalterna i Österås trygga användningen av idrottsplatserna dagtid och höja deras reserveringsgrad. Att utvidga motionsklustret till Österås stöds också av områdets goda tillgänglighet med olika färd-sätt. Detta gör det möjligt för kommuninvånarna att smidigt ta sig till träningar, samt skapar goda förutsättningar för nationell och internationell tävlings- och evenemangsverksamhet.

Målet är att skapa över 10 000 nya arbetsplatser och bostäder i området för 20 000 nya Åbabor. I Österåsområdet kommer det i framtiden också att finnas ett Taito-campus för yrkesutbildning. Dessutom har man visioner om ett allaktivitetshus som bland annat skulle samla tjänster inom småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen i Österås. I detaljplanen för Österåsområdet kommer man att ange vilka motionsplatsreserveringar som behövs för områdets befolkningens mängd och läroanstalter.

Att bygga upp motionsplatser i Österås område är planmässigt möjligt tidigast om tre år. Österåsområdet är ett område för arbetsplatser och boende i Åbo generalplan 2020 (PAK). Det är för närvarande ett industriområde, som i olika delar utvecklas till effektivare och trivsammare arbetsplats- och bostadsområden med service. I utkastet till Åbo generalplan 2029 som är under beredning har området anvisats som område för centrumfunktioner C, vilket innebär att områdets huvudsakliga funktioner är centrumliknande boende, offentlig och privat service, förvaltning samt arbetsplatsverksamhet som inte orsakar miljöstörningar och som lämpar sig för centrum.

Artukais:

Utöver Åbohallen i Artukais (nuv. Gatorade Center) har inget annat byggande av motionsplatser koncentrerats till området. I närområdena Pansio och Oxbacka finns enskilda gymnastiksalor och utomhusmotionsplatser som ligger inom en radie av cirka två kilometer från Åbohallen. På grund av Åbohallens eventuella behov av ombyggnad och ett eventuellt utnyttjande av Åbo mäss- och kongresscentrums lokaler granskas Artukais i samband med detta som ett nytt kluster för motionsplatser samt som en alternativ lösning för utvecklingen av de nuvarande motionscentren i Kuppis och Impivaara. Det finns inget hinder för att bygga motionsplatser i mäss- och kongresscentrets samt Åbohallens omedelbara närhet, men ur planläggningsperspektiv bör området i första hand reserveras som utvidgningsområde för företag som är verksamma i Artukais.

Artukaisområdet är en del av ett område för arbetsplatser som håller på att kompletteras och där finns kontrollerat byggande av hög kvalitet som är intressant för stadsbilden. I Artukaisområdet gäller två detaljplaner: För Arenagatan 3 och Typografgatan 1 är följande detaljplan i kraft sedan 14.8.1999: område för mäss-, utställnings-, kultur-, inkvarterings- och idrottsaktiviteter E-1. Byggrätten på båda tomterna är 40 000 k-m². Detaljplanen Artukaisvägen har trätt i kraft 23.2.2002. Den gällande detaljplanen gör det möjligt att utveckla området bland annat för idrotts- och motionsverksamhet. Artukaisområdet har i den gällande generalplanen för Åbo och i utkastet till Åbo generalplan 2029, som är under beredning, anvisats som område för service och förvaltning. Staden har arrenderat ett ca 7 hektar stort område till Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli och ett ca 11 hektar stort område till Turun Messukeskus Oy. Båda arrendeaftalen löper ut före 2030.

Åbohallens (nuv. Gatorade Center) framtid är starkt kopplad till Bangårdens upplevelsecentrum som planeras i Åbo (sf 15.6.2020 § 93) och som väntas tas i bruk 2024–2025. Om projektet Bangården genomförs skulle HC TPS börja använda den ishall som byggs i upplevelsecentret. När man funderat på Åbohallens framtid har man bland annat granskat om idrottscentret Alfa samt gymnastik- och cirkusgården Lintula kunde omplaceras i Åbohallen. Även Åbo mäss- och Kongresscentrum som ligger i Åbohallens omedelbara närhet erbjuder lokaler på flera tusen kvadratmeter som för närvarande används i varierande grad vid olika evenemang. På grund av undantagsförhållandena till följd av coronaviruspandemin har användningen av centrets lokaler minskat, vilket har lett till att lokalernas lämplighet som en del av det kommunala nätverket av motionsplatser utvärderas. Åbo mäss- och kongresscentrum består av fyra mässhallar med en area på 3 000-3 500 m² och en höjd på 3,85-12 m. Totalt utgör hallutrymmet cirka 13 000 m². Dessutom finns det två auditorier som rymmer sammanlagt 700 personer. Utrymmet är 7,7 meter högt och har en 48 m² stor scen. Golvet utrymme är 285 m² i auditorium 1 och 228 m² i auditorium 2. Dessutom finns det sex konferenslokaler av olika storlek, och vars storlek varierar mellan cirka 70–192 m², med en höjd på 3,5–4 meter.

Slottsstaden

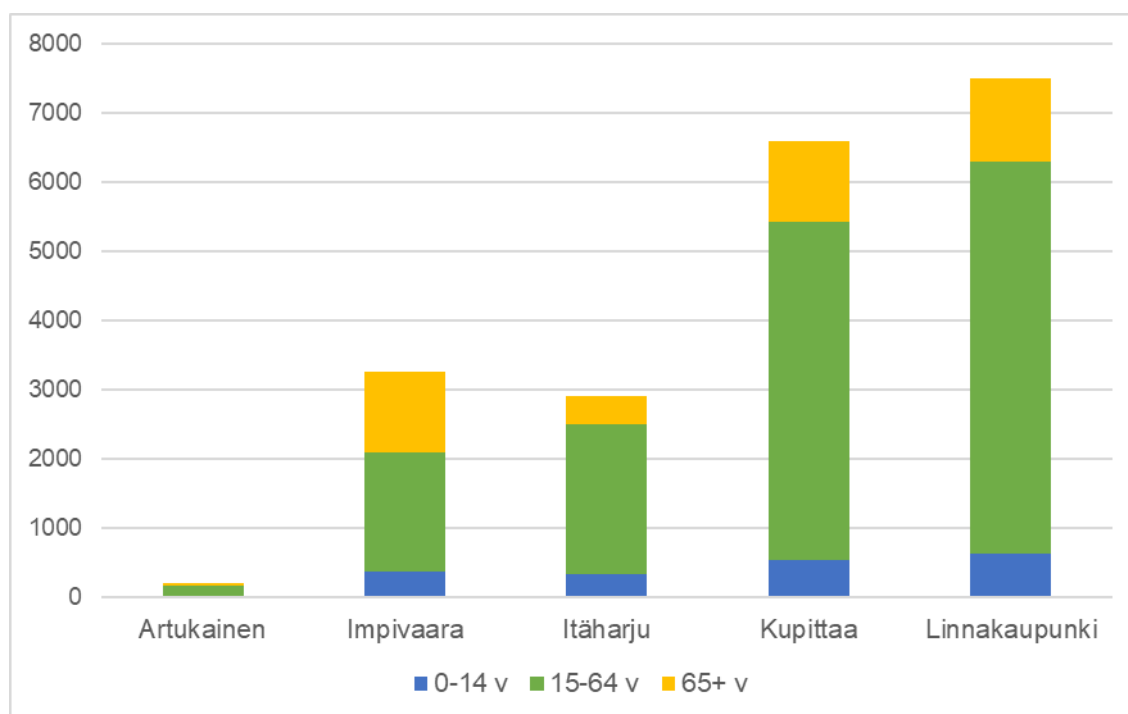
För närvarande finns det få motionsmöjligheter i Slottsstaden. I närheten av Topeliuksen koulu finns en liten återvinningsgräsplan i Tallimäkiparken och i området Batterihagen finns en liten plan i Kanslerparken. Utöver dessa har Topelius och Juhana Herttua skolhus egna små skolgymnastiksal (173 m² och 370 m²), av vilka Juhana Herttua skolhus gymnastiksal är ur bruk. I den utvecklande Slottsstaden planeras ett stort allaktivitetshus som förenar bland annat skol- och daghemsutrymmen i området Vasaparken. I allaktivitetshuset har man föreslagit att bygga en stor inomhusidrottshall på cirka 1 000 m² samt en utomhusbollplan, som svarar på områdets behov, i närheten av allaktivitetshuset.

Till följd av befolkningstillväxten i området kommer efterfrågan på motionsplatser att öka mångdubbelt inom den närmaste framtiden, så det är viktigt att skapa högklassiga motionsplatser för inomhus- och utomhusbruk i området med beaktande av både ledd motion och motion som utövas på egen hand. Den planerade effektiva kollektivtrafikförbindelsen från Salutorget till Hamnen kommer att gå via Slottsstadsområdet, på så vis är motionsplatserna i Slottsstadsområdet lättillgängliga även från andra stadsdelar. Slottsstaden skulle i framtiden även vara idealisk för stadens tredje simhall.

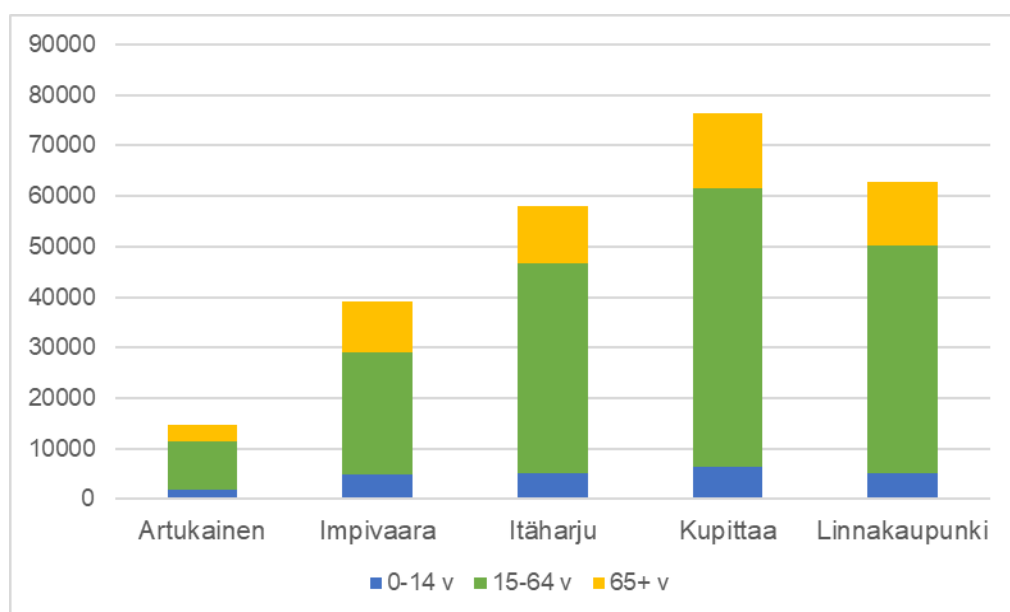
Slottsstadsområdet som ligger i stadsdelarna Iso-Heikkilä och Satama sträcker sig från hamnen till stadsdelen Pitkämäki. Detaljplaneringen av området som bostadsområde har påbörjats och det gamla industriområdet kommer att vara hemvist åt cirka 15 000 invånare år 2040. I den utvecklande Slottsstaden, Vasaparken, planeras ett stort allaktivitetshus som förenar bl.a. skol- och daghemsutrymmen. I allaktivitetshuset har man föreslagit att bygga en stor inomhusidrottshall på cirka 1 000 m² samt en utomhusbollplan, som svarar på områdets behov, i närheten av allaktivitetshuset. Anvisandet av byggandet av motionsparker i Vasaparken stöder generalplanens mål om hållbar kollektivtrafik och det är möjligt att planera och förverkliga byggena som en del av områdets grönbygge. Den planerade effektiva kollektivtrafikförbindelsen från Salutorget till Hamnen kommer att gå via Slottsstadsområdet, på så vis är motionsplatserna i Slottsstadsområdet lättillgängliga även från andra stadsdelar.

Områdenas tillgänglighet

I figurerna 1–5 nedan visas den befolkning som bor på rimligt gång- och cykelavstånd från områdena, tillgängligheten med kollektivtrafiken, och områdenas läge i förhållande till skol- och daghemsnätverket.

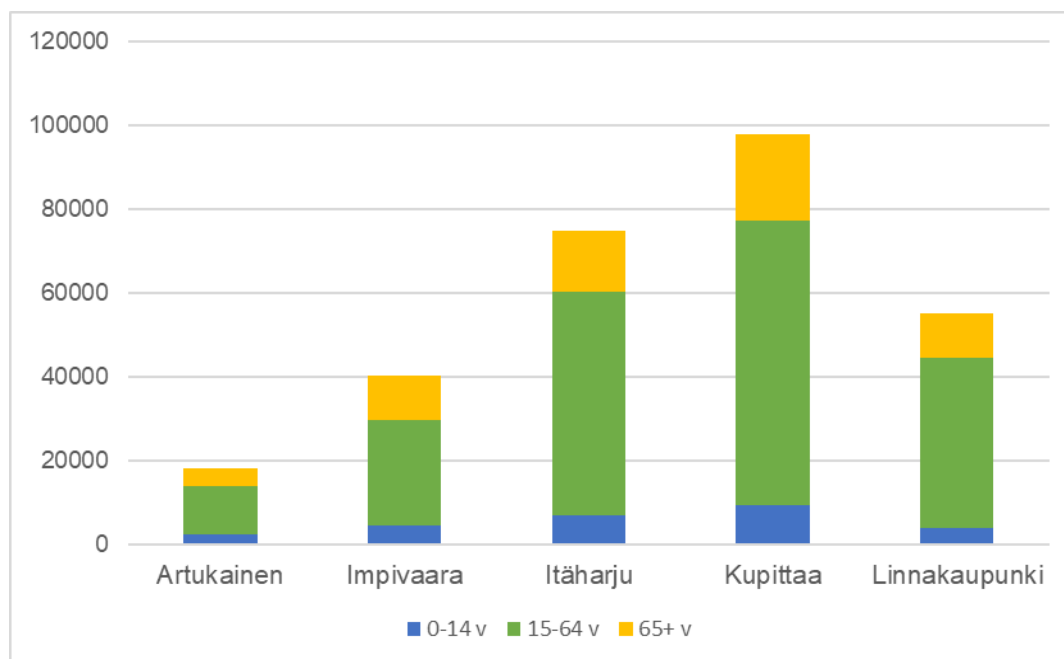
Figur 1. Befolkning som bor på mindre än 1 km gångavstånd 2020.

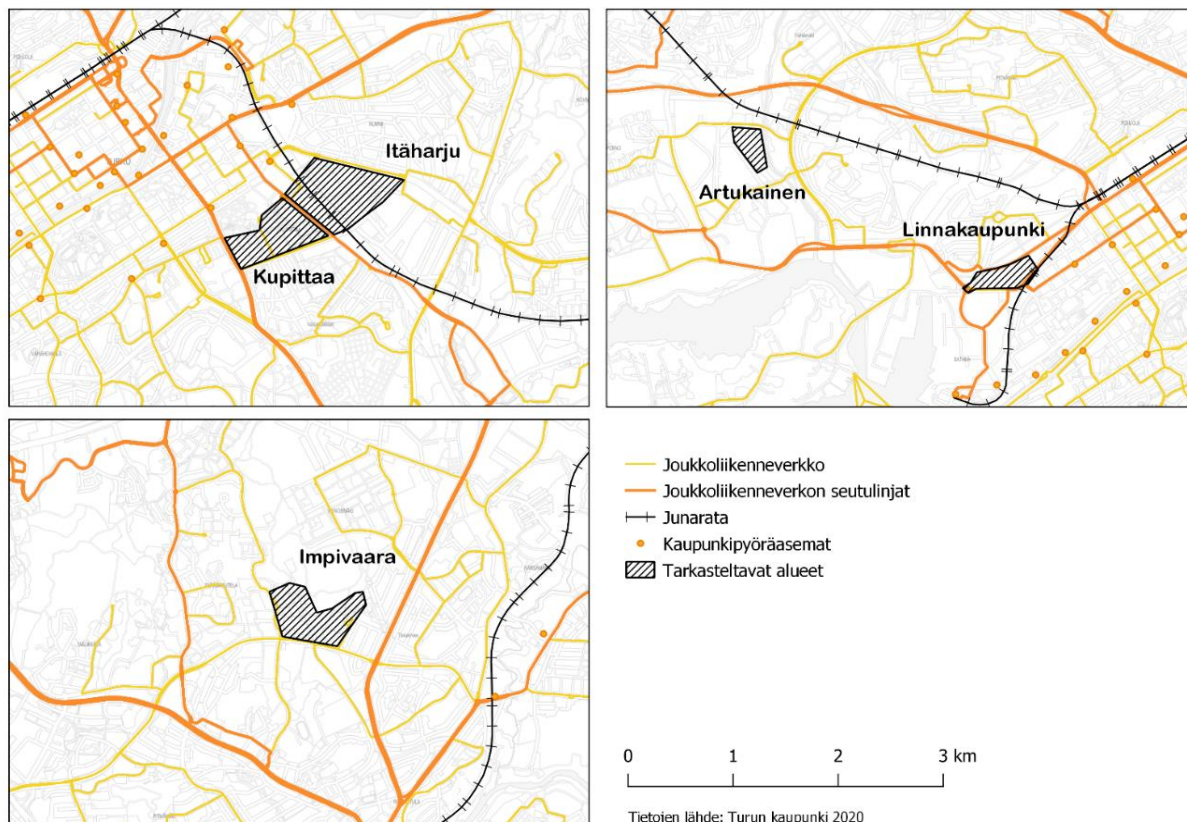
Figur 2. Befolkning som bor på mindre än 3 kilometers cykelavstånd 2020.

Områdena skiljer sig från varandra i fråga om gång- och cykeltillgänglighet (figur 1–2). Om vi tittar på avståndet på en kilometers promenad från de undersökta platserna finns den största skillnaden mellan Artukais och Slottsstaden. Artukais-området är tillgängligt för drygt 200 personer, medan Slottsstadsområdet är tillgängligt för över 7 500 personer på en kilometers promenad. Gångtillgänglighet till Kuppis är också hög, eftersom det bor över 6 500 personer i närheten av motionscentret i centrum. Cirka 3 000 personer når Impivaara och Österås däcksområde på en kilometers promenad.

När man jämför befolkningen som bor på tre kilometers cykelavstånd hittas även de största siffrorna på axeln Kuppis, Slottsstaden och Österås.

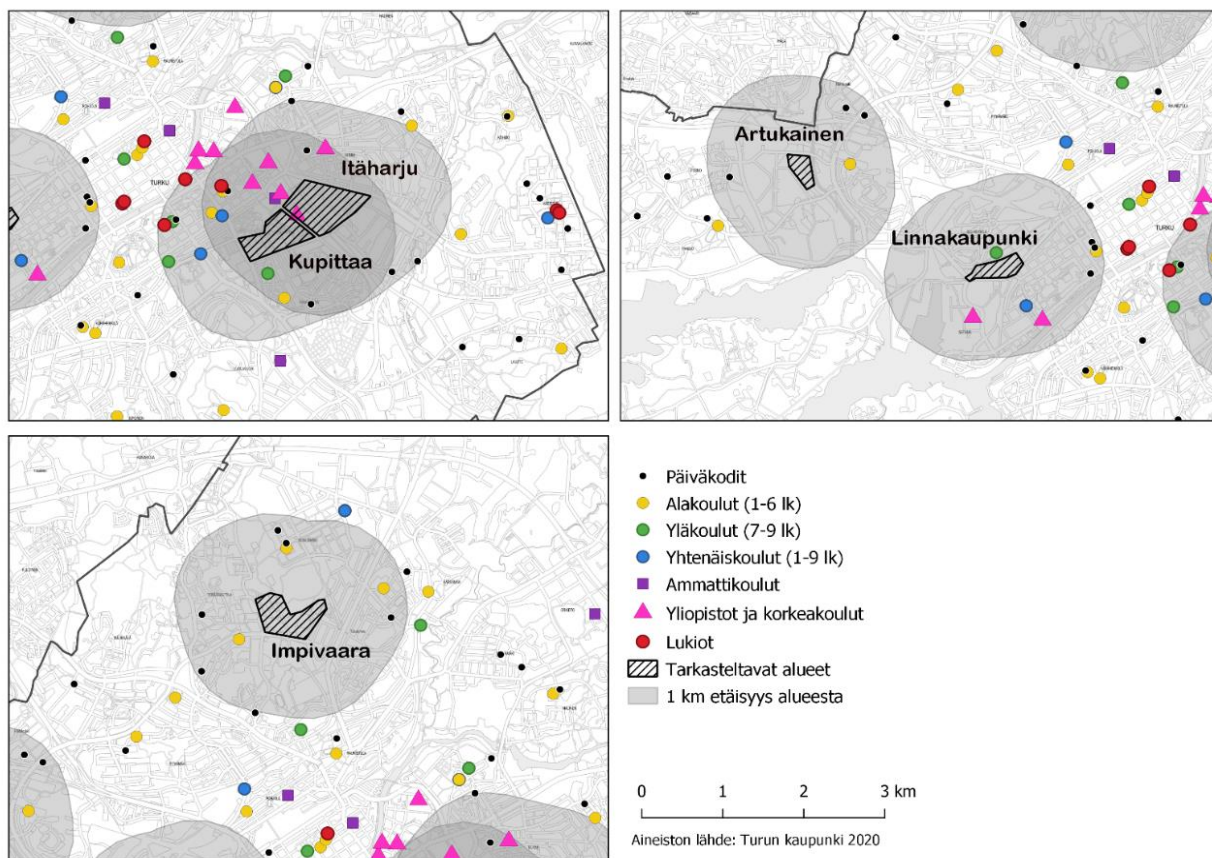

Figur 3. Befolkning som bor på 30 minuters resa med kollektivtrafiken från objektet 2020.

Figur 4. Kollektivtrafiknätet.

När man granskar kollektivtrafikens tillgänglighet i områdena (figur 3–4) ser man att Kuppis, Österås och Slottsstaden ligger gynnsamt nära bussförbindelserna, tågförbindelserna och stads cyklarnas stationsnätverk. Om man tittar på en befolkning som bor på 30 minuters avstånd med kollektivtrafiken, stiger Kuppis fram och täcker nästan 100 000 invånare, medan Artukais har under 20 000 invånare. Cirka 65 procent av de nästan 100 000 personerna i Kuppis är mellan 15 och 65 år.

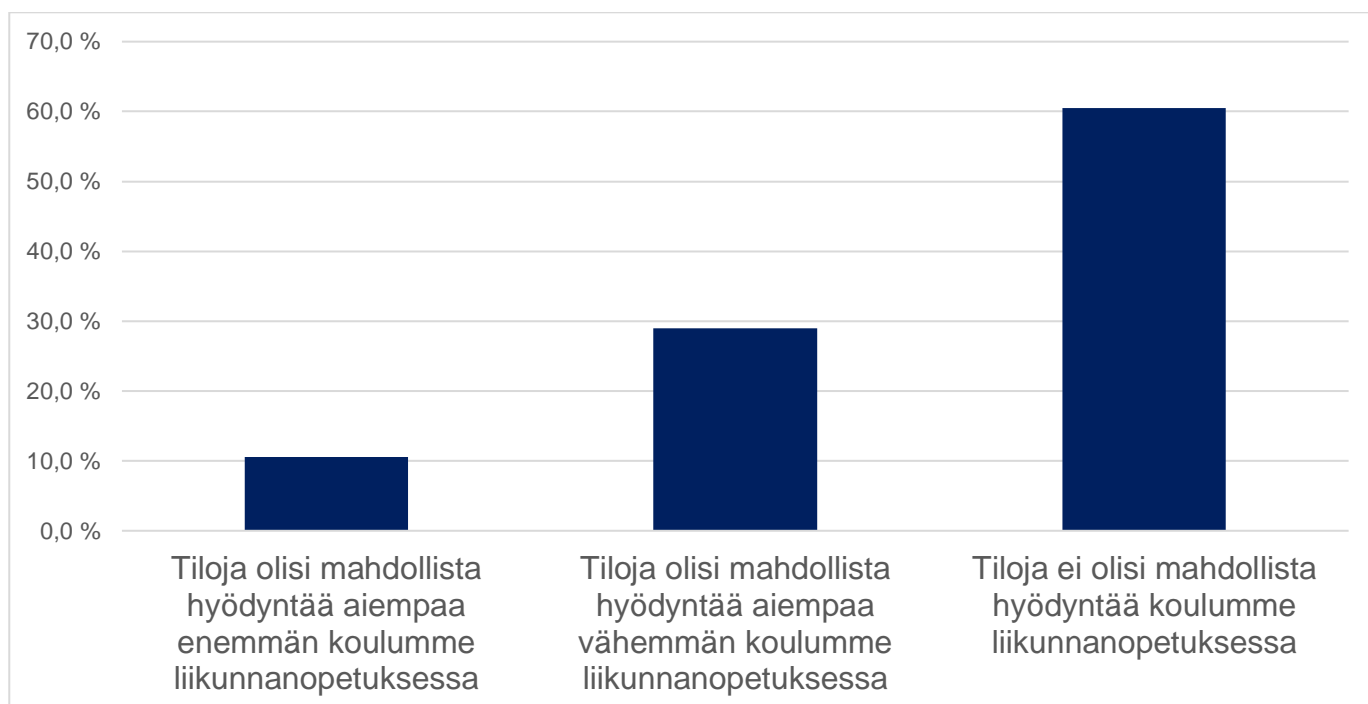

Figur 5. Områdenas tillgänglighet med tanke på skol- och daghemsnätverket.

Det finns också skillnader i områdenas tillgänglighet när de granskas i förhållande till stadens skol- och daghemsnätverk (figur 5). På kartan skiljer sig tydligt Kuppis och Österås områden. Där finns betydligt flest verksamhetsställen inom en kilometers radie. I synnerhet när man granskar gymnasiernas samt yrkeshögskolornas och universitetens placering märker man att de mest gynnsamma platserna ligger nära centrum. I närheten av Kuppis och Österås finns flera högskole- och universitetscampus samt gymnasier och en yrkesskola. Även i närheten av Slottsstaden finns för närvarande två högskolecampus samt i framtiden sannolikt även ett allaktivitetshus. I Artukais ligger däremot en lågstadieskola och tre daghem inom en tre kilometers radie.

Våren 2021 skickades en enkät till Åbos låg- och högstadieskolor, gymnasier, yrkesinstitut och gymnasier om en eventuell flyttning av ishall, fotbollshall, inomhusbollhall, samt gymnastik- och

kampsportsanläggningar till Artukais. Enkäten besvarades av sammanlagt 39 olika skolor och majoriteten av respondenterna (61 %) ansåg att om motionsplatserna skulle flyttas till Artukais skulle det inte alls vara möjligt att utnyttja lokalerna i skolans gymnastikundervisning (figur 6). Nästan 90 procent av de som svarade ansåg att det då skulle vara möjligt att utnyttja lokalerna mindre eller inte alls i skolans gymnastikundervisning på grund av det långa avståndet. För många skolor är utnyttjandet av lokaler utanför skolan en förutsättning för att ordna skolgymnastik, och därför upplevde man att det avlägsna läget var särskilt utmanande. Enheterna i närheten av Artukais upplevde å sin sida att det skulle vara möjligt att utnyttja lokalerna mer än tidigare i gymnastikundervisningen.

Figur 6. Skolgymnastik i Artukais.